

Eleverna och internet 2015

Kristina Alexanderson och Pamela Davidsson

Version 1.0 2015

Kristina Alexanderson och Pamela Davidsson

Texten skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons. Erkännande 2.5 Sverige, vars licensvillkor återfinns på <http://creativecommons.org/>, för närvarande på sidan <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se/legalcode>.

Vid bearbetning av verket ska IIS logotyper och IIS grafiska element avlägsnas från den bearbetade versionen. De skyddas enligt lag och omfattas inte av Creative Commons licensen enligt ovan.

Författare: Kristina Alexanderson och Pamela Davidsson

Redaktör: Linnea Ilbring

Fotograf: Kristina Alexanderson

Första upplagan

Internetstiftelsen i Sverige, IIS ansvarar för internets svenska toppdomän .se. IIS är en oberoende allmännyttig organisation som verkar för en positiv utveckling av internet i Sverige.

Organisationsnummer: 802405-0190

Innehåll

Inledning	5
01. Användning och tillgång till internet	9
02. Internet i skolan	21
03. Attityd och delaktighet	37
04. Vad ungdomar gör på internet	47
05. Digitala verktyg	60
06. De som känner sig mer delaktiga, delar de med sig mera?	68
Litteratur	72
Om rapporten	73
Tabellbilaga	76

Inledning

Rapporten "Eleverna och internet" ges ut av IIS och bygger på den årliga undersökningen "Svenskarna och internet". Kapitlet som handlar om pedagogers användning bygger på en enkät genomförd inom ramen för IIS skolsatsning Webbstjärnan. De pedagoger som tillfrågats om sin användning av digitala resurser ingick i Webbstjärnan under våren 2015.

Syftet med den här rapporten är att presentera hur elever använder internet i skolan och på fritiden. Vi vill också visa hur pedagoger ser på användningen av digitala verktyg som ett pedagogiskt verktyg och vilka effekter de upplever att användningen har på arbetet tillsammans med eleverna. Vi har även kompletterat med statistik från Statens medieråd och deras årliga undersökning "Ungar och medier 2015" som presenterar siffror från 2014.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmen Lgr 11 står det att skolans uppdrag är att:

"överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ."

Även i gymnasieskolans "Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011" finns skrivningar kopplade till kunskaper som ger en bild av att skolan ska ha ett varierat arbete med hjälp av internet och andra digitala verktyg. Det är lätt att läsa dessa skrivningar som att det finns krav på att pedagogerna bör använda internet och internetrelaterade tjänster. En annan del som finns i både grundskolans och gymnasieskolans uppdrag är att förmedla kunskaper kring internet, IT och digital kompetens.

Resultat

Utgångspunkten för den här rapporten är att ta reda på hur elever beskriver sin internetanvändning i vardagen och i skolan, vad internet används till och hur.

Internet och internetanvändning är numera en självklar del av svenska skolelevers vardag och skolgång. Det är ett av de tydligaste resultaten i årets rapport.

I läroplanen finns uttalade mål om att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna "använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden" samt "använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande".

I rapporten finns frågor som rör hur eleverna upplever att skolan arbetar med internet samt hur ofta de brukar prata om frågor som rör källkritik i skolan. Med hjälp av statistik från Statens medieråd kan vi också visa hur eleverna hanterar motstridig information som de tar del av på internet, och det är uppenbart att de yngre eleverna har få redskap för att kunna förhålla sig kritiska till motstridiga uppgifter som de tar del av på internet.

Vår statistik visar att eleverna främst använder internet som ett redskap för att söka fakta och information till skolarbetet, medan den privata användningen är fokuserad på kommunikation och att konsumera musik och filmklipp. Mobilen är den enhet som eleverna främst använder för att koppla upp sig mot internet.

När vi frågar eleverna om de brukar prata om att hantera internet, säkerhet och källor i skolan syns det tydligt att dessa samtal inte förs i skolvardagen i någon större utsträckning. För att elever ska bli medvetna användare och kritiskt kunna värdera och hantera internet krävs kunskaper och samtal. Skolan är en plats där alla elever går och därför bör de också få grundläggande kunskaper där.

Slutsatser

Naturligtvis bör skolan och skolans verktyg spegla de verktyg som eleverna använder och ser som naturliga. I elevernas vardag är internet en självklar del i synnerhet för att kommunicera och ta del av medier av olika slag, allt från musik till videoklipp. Den användning som är skolrelaterad fortsätter att handla om att söka efter information, kontrollera fakta och söka efter ords betydelse. Internet är i skolan ett uppslagsverk, inte ett verktyg för kommunikation eller för skapande. Trots att pedagoger som använder internet för att skapa skolarbete uppgår att de upplever att deras elevers kommunikativa förmågor växer när de använder internet som ett verktyg för att publicera skolarbete.

Liksom tidigare år är de elever som börjar skolan aktiva och relativt vana internetanvändare som har tillgång till uppkopplade prylar från hemmet. Tillgången till verktyg finns men vem ska hjälpa eleverna att utveckla de kunskaper som krävs för att de ska bli medvetna internetanvändare som kritiskt kan värdera den information som de tar del av? En tydlig slutsats som kan dras är att det är ganska sent i skolan som eleverna lär sig flera strategier för att hantera motstridig information och samtal kring hur de ska värdera information som de

tar del av på nätet är något som endast sker någon gång ibland, medan användandet av internet sker mer och mer dagligen även bland de yngre eleverna.

Slutsatsen från förra årets rapport att elever i den svenska skolan lämnas till att på fritiden och med hjälp av föräldrar och kamrater lära sig hantera och utveckla kunskaper om internet tycks fortfarande vara sann. Eleverna lär sig framför allt att hantera internet genom ett flitigt vardagsanvändande av mobila enheter.

En majoritet av eleverna upplever att de är delaktiga i informationssamhället. En ökad användning, medveten och integrerad som en del av skolans arbete, skulle leda till att fler elever kände sig både kunnigare och mer delaktiga i informationssamhället. Här har skolan en viktig roll att spela.

Vi ser också att eleverna i hög utsträckning använder mobiler för att koppla upp sig på internet regelbundet, men det är oklart om och hur mobilen används för skolarbete.

Det framgår tydligt att pedagoger som aktivt använder digitala resurser främst gör det för pedagogisk planering och administration och i mindre omfattning för undervisning. En annan tydlig trend är att digitala resurser främst används som ett komplement till andra resurser i undervisningen.

När de pedagoger som ingått i vår enkät ska ange hur ett arbete med digitala resurser tas emot av elever och föräldrar är bilden mycket positiv och de uppger också att ett arbete med digitala resurser stärker dem i deras yrkesprofession.

Kristina Alexanderson, chef Internet i skolan, IIS

Stockholm, september 2015

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

01. Användning och tillgång till internet

Alla 11-19 åringar har internet hemma och över 90 procent har tillgång till en egen smartmobil. Men tillgången till en egen dator minskar. Bland de yngsta eleverna är surfplattan det vanligaste verktyget.

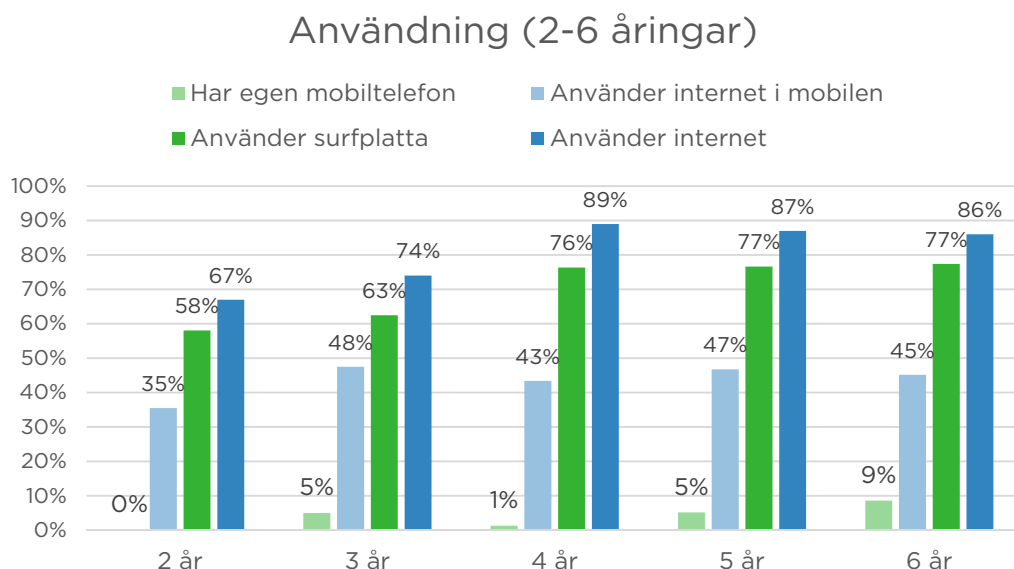

Diagram 01-1. Andel av barn i åldern 2-6 år som använder internet, surfplatta, internet i mobilen respektive har egen mobiltelefon 2015.

Majoriteten av förskolebarnen är internetanvändare

Mer än sex av tio barn (67%) som kommer till förskolan, när de är 2 år, är internetanvändare. Och sju av åtta 6-åringar som börjar i förskoleklass (86%) är internetanvändare. Internet blir alltså en naturlig del tidigt i svenska förskolebarns vardag. Bland förskolebarnen används internet främst via surfplattor, drygt hälften av alla 2-åringar (58%) använder surfplattor. När barnen är 6 år och börjar förskoleklass är det drygt sju av tio som använder surfplattor. Redan i förskolan finns det barn som får en egen mobil, det är inte vanligt men 5 procent av föräldrarna uppger att deras 3-åring har en egen mobil.

Även om det endast är ett fåtal av förskolebarnen som har en egen mobiltelefon är det nästan hälften av alla förskolebarn som använder internet i mobilen, så många som en fjärdedel gör det varje vecka. Då barnen inte har egna mobiler får man förmoda att det är föräldrarnas mobiltelefoner de använder för att koppla upp sig.

Aktivitet minst varje vecka (2-6 åringar)

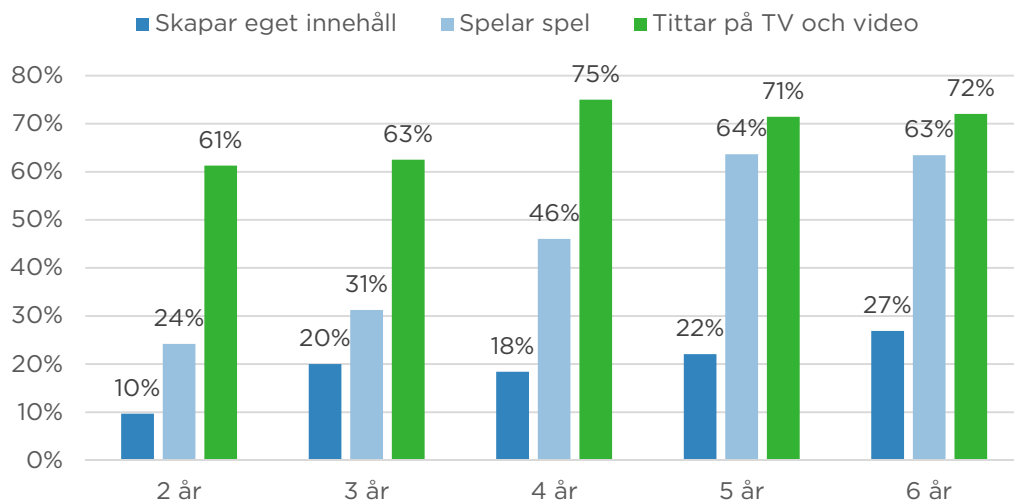

Diagram O1-2. Andel av barn i åldern 2-6 år som minst varje vecka gör olika aktiviteter på internet 2015.

Förskolebarnen tittar främst på TV och video

Förskolebarnen använder främst internet för att titta på TV och video. Enligt föräldrarna är det 61 procent av 2-åringarna som tittar på TV eller video via internet varje vecka. Med ökad ålder stiger andelen till runt 70 procent av 4-6 åringarna.

Många förskolebarn använder internet för att spela spel. En fjärdedel av 2-åringarna spelar spel online varje vecka. Med ökad ålder så ökar också spelandet bland barnen och det är drygt 60 procent av 5-6 åringarna som spelar onlinespel varje vecka.

Att bli en deltagare på nätet sker också tidigt. Redan i 2-årsåldern är det 10 procent av barnen som skapar eget innehåll via internet. Bland 6-åringarna är det var fjärde barn (27%) som skapar eget innehåll via internet.

Barnen som kommer till skolan är alltså redan vana internetanvändare. De spelar online, de skapar innehåll via nätet och majoriteten av dem har använt internet i flera år.

Användning (7-10 åringar)

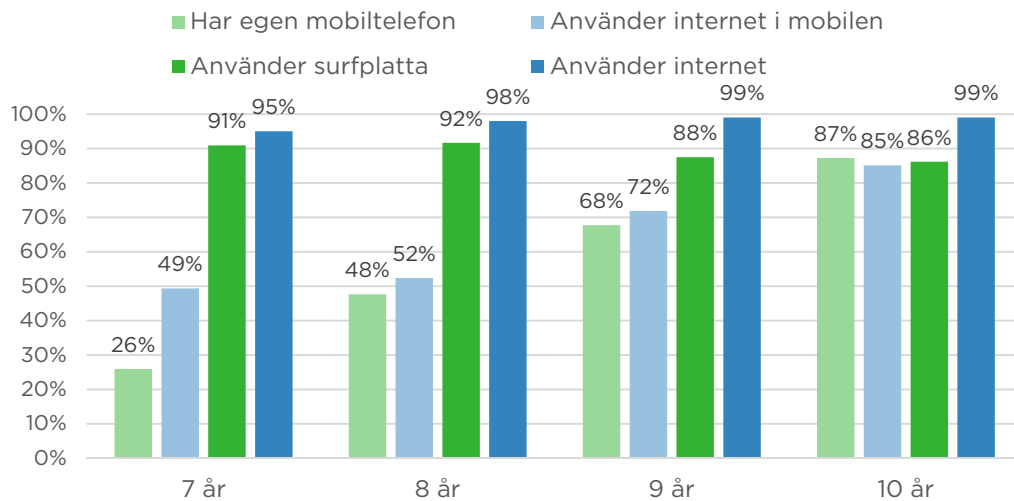

Diagram 01-3. Andel av barn i åldern 7-10 år som använder internet, surfplatta, internet i mobilen respektive har egen mobiltelefon 2015.

På lågstadiet får många en egen mobil

När barnen börjar i skolan får många en egen mobiltelefon. Ungefär hälften av 8-åringarna har en egen mobil och använder internet i mobilen. När eleverna blir äldre ökar andelen som har en egen mobil och i 10-årsåldern har nästan nio av tio (87%) en egen mobil.

Det vanligaste verktyget bland de yngsta eleverna är surfplattan, som nio av tio (91%) 7-åringar använder. Under åren på lågstadiet flyttar eleverna över sin användning av internet till mobilen. Nästan tre fjärdedelar av alla 9-åringar använder internet i mobilen.

Omkring 90 procent av lågstadiebarnen använder enligt föräldrarna internet varje vecka. Men det finns alltså fortfarande barn i lågstadieåldern som enbart använder internet någon gång ibland.

Aktivitet minst varje vecka (7-10 åringar)

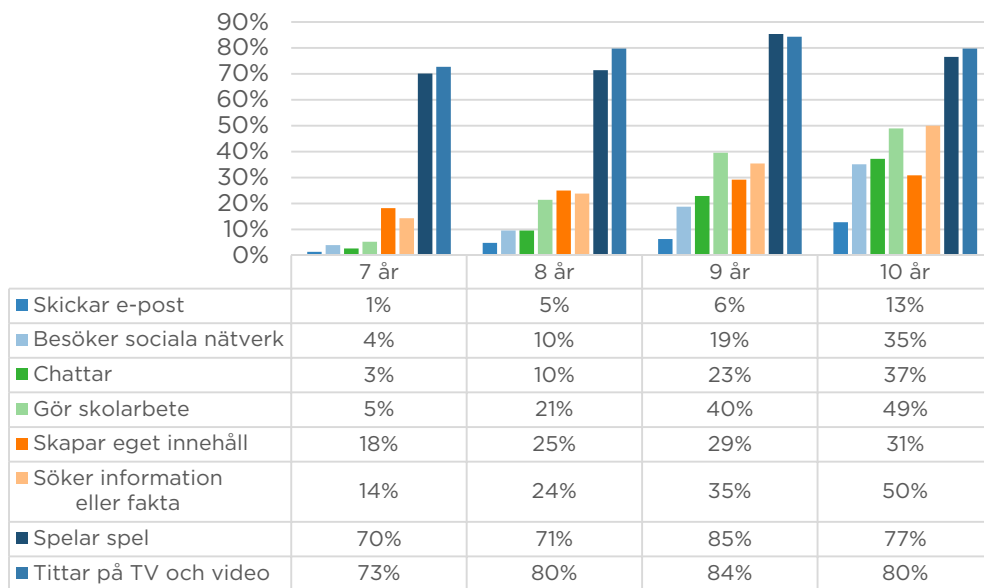

Diagram O1-4. Andel 7-10 åringar som minst varje vecka gör olika aktiviteter på internet 2015.

I lågstadieåldern blir eleverna allt aktivare

I takt med att eleverna blir äldre blir de också mer aktiva internetanvändare. De vanligaste aktiviteterna som majoriteten av 7-10 åringarna gör på internet varje vecka är att titta på TV och video samt att spela spel. Allra aktivast är 9-åringarna, bland dem är det 84-85 procent som gör dessa aktiviteter minst en gång i veckan.

Tillgång (11-16 åringar)

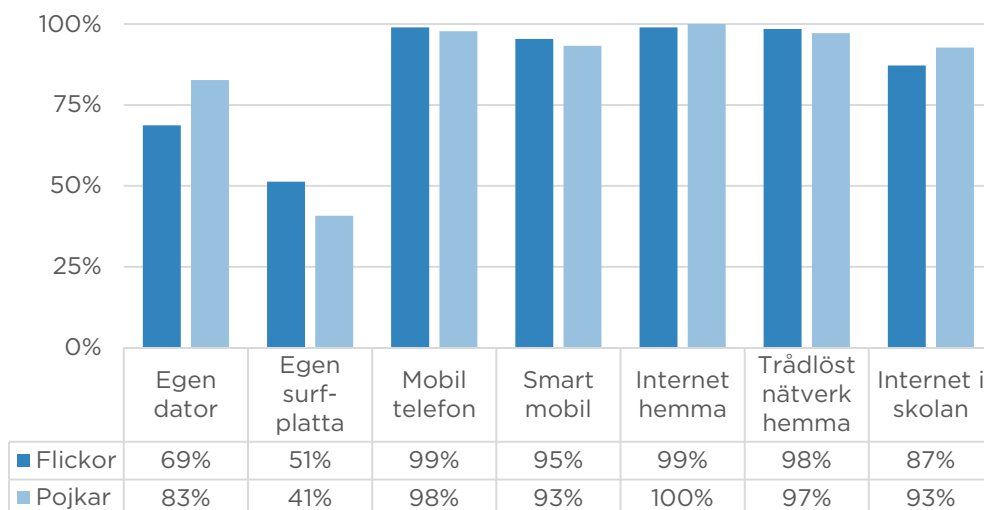

Diagram O1-5. Andel av elever i åldern 11-16 år som har tillgång till egen dator, egen surfplatta, mobiltelefon, smartmobil, internet hemma, trådlöst nätverk hemma respektive internet i skolan 2015.

Grundskoleeleverna har tillgång till både internet och utrustning hemma

Alla elever i grundskolan har internet hemma, majoriteten har även möjlighet att koppla upp sig via ett trådlöst nätverk. I stort sett alla elever i grundskolans senare år (mellanstadiet och uppåt) har tillgång till en egen mobiltelefon.

Eleverna som går i grundskolan har alltså både tillgång till internet och utrustning som gör det möjligt att koppla upp sig. Det är något vanligare att flickor har en egen surfplatta, medan pojkar i större utsträckning än flickorna har en egen dator. 51 procent av flickorna som går i mellan- eller högstadiet har en egen surfplatta, medan endast 41 procent av pojkarna har en egen surfplatta. Sju av tio flickor på mellan- och högstadiet har en egen dator, medan åtta av tio pojkar i samma ålder har en egen dator.

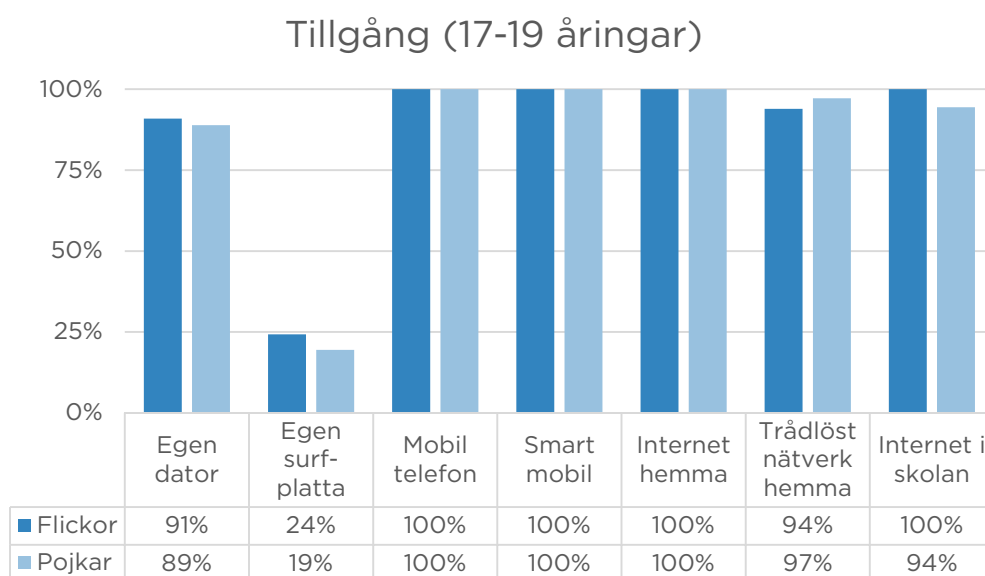

Diagram 01-6. Andel av elever i åldern 17-19 år som har tillgång till egen dator, egen surfplatta, mobiltelefon, smartmobil, internet hemma, trådlöst nätverk hemma respektive internet i skolan 2015.

Alla gymnasieelever har en egen mobil och internet hemma

Bland eleverna på gymnasiet har alla en egen mobil och internet hemma. De flesta kan även koppla upp sig via wifi. Nio av tio gymnasieelever har en egen dator och i stort sett är det inga skillnader mellan pojkar och flickors tillgång till en egen dator.

Användandet av surfplattor ökar stadigt. Men inte i någon åldersgrupp använder ens hälften surfplattan dagligen, det är ett tecken på att surfplattan ännu inte har blivit det självklara valet för de unga internetanvändarna att koppla upp sig på.

Tillgången till enheter för att koppla upp sig på internet ökar med elevernas ålder, det är endast surfplattor som eleverna i grundskolan har högre tillgång till jämfört med eleverna på gymnasiet.

Surfplattan används främst av yngre elever och det är också naturligt då verktyget är mer användarvänligt och enklare att hantera.

Vi kan konstatera att eleverna i den svenska skolan är väl rustade för att kunna använda internet och att de är flitiga internetanvändare.

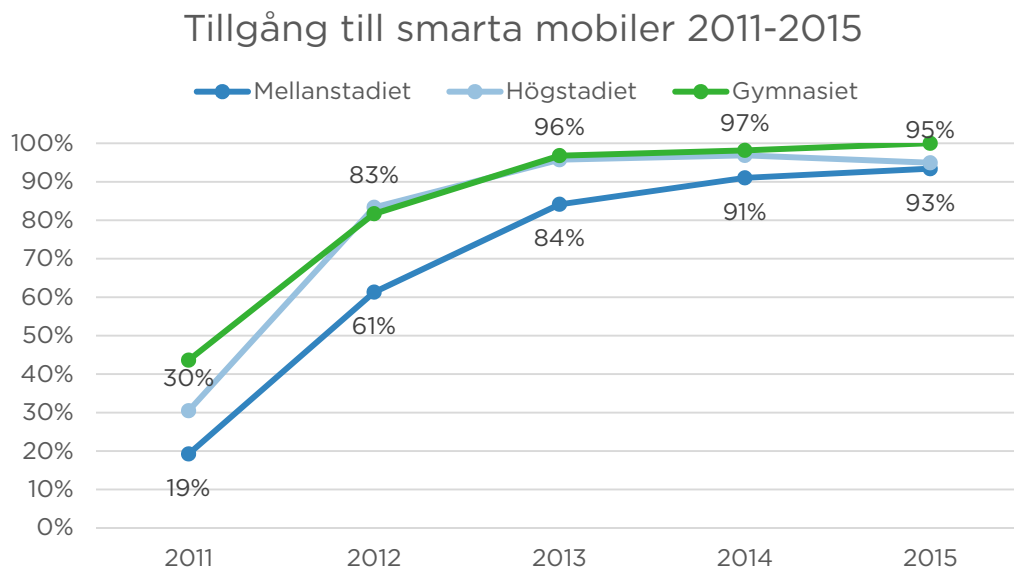

Diagram 01-7. Utveckling av andel elever som har tillgång till smartmobil under åren 2011-2015 fördelat på åldersgrupper (11-13 år, 14-16 år, 17-19 år).

Tillgång till smarta mobiler

Tittar man på utvecklingen av elevernas tillgång till smarta mobiler syns det att tillgången till en smartmobil är mycket vanlig i alla åldersgrupper. Bland eleverna på mellanstadiet har nio av tio en smartmobil, så ser det även ut på högstadiet och bland eleverna på gymnasiet har alla en smartmobil. Så gott som alla ungdomar, 11-19 år, har alltså en egen smartmobil 2015. Därmed är det inte längre möjligt att fråga i vilken omfattning elever kopplar upp sig. De är ständigt uppkopplade! Och det blir mer och mer vanligt att de kopplar upp sig via mobila enheter.

Elevernas innehav av egen dator och surfplatta

Så gott som alla elever bor numera i hushåll där det finns minst en dator. Det här avsnittet handlar om ifall eleverna har en dator eller surfplatta som de har som sin egen.

Egen dator 2013-2015

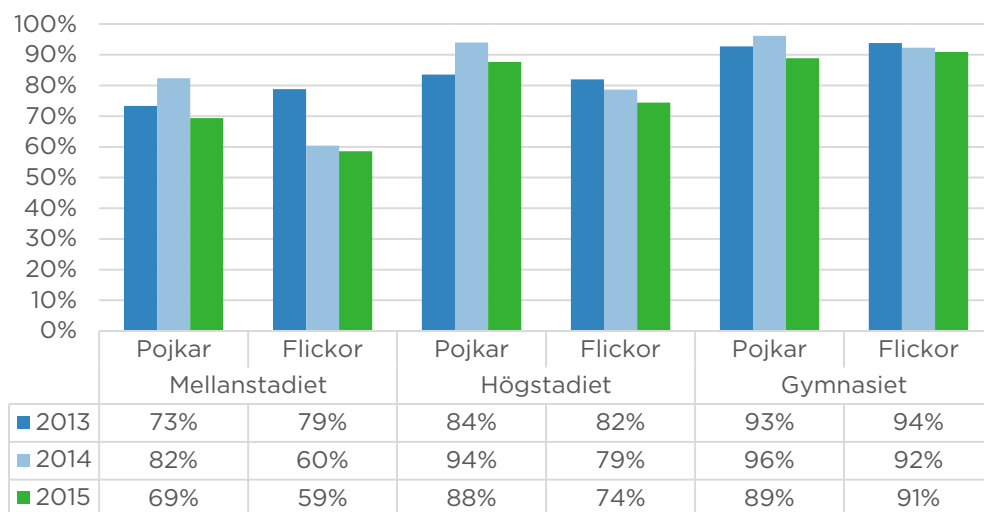

Diagram O1-8. Utveckling av andel elever som har tillgång till egen dator åren 2013-2015 fördelat på åldersgrupper (11-13 år, 14-16 år, 17-19 år).

I år syns en tydlig trend bland alla elever, nämligen att tillgången till en egen dator minskar i alla åldersgrupper. Nedgången är störst bland de yngre eleverna och i grundskolan (mellan- och högstadiet) är det färre flickor än pojkar som har tillgång till en egen dator.

Det är tydligt att bland flickor i mellanstadieåldern har det skett en tillbakagång i innehavet av datorer från 2013 då åtta av tio flickor (79%) hade en egen dator till att sex av tio (59%) har en egen dator 2015.

Under samma tid har pojkars innehav av datorer gått lite fram och tillbaka, 2013 hade fler flickor än pojkar tillgång till en egen dator, då endast sju av tio pojkar (73%) hade en egen dator 2013. 2014 var det fler pojkar än flickor som hade en egen dator, över 80 procent jämfört med 60 procent bland flickorna i samma ålder. 2015 ser vi att pojkarnas innehav av datorer fortsätter samma trend som bland flickor, men att innehavet bland pojkar på mellanstadiet är större än bland flickor.

Trenden syns även bland högstadieeleverna. Från 2013 har tillgången till en egen dator bland flickorna minskat från 82 procent till 74 procent 2015, nu är det alltså tre av fyra flickor som har en egen dator. Bland pojkarna märks också en tillbakagång, nu är det 88 procent av dem som har en egen dator.

På gymnasiet är tillgången till datorer ungefär lika stor bland pojkar och flickor, cirka 90 procent av eleverna på gymnasiet har en egen dator.

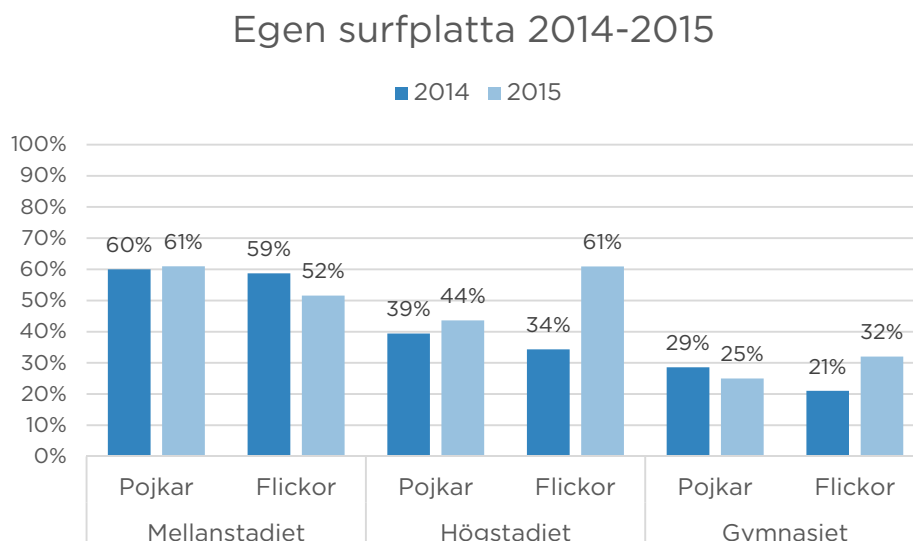

Diagram 01-9. Utveckling av andel elever som har tillgång till egen surfplatta år 2014 och 2015 fördelat på åldersgrupper (11-13 år, 14-16 år, 17-19 år).

Surfplattor ses ofta som ett enklare alternativ till att investera i datorer i skolan. Dessa siffror handlar dock om elevernas privata innehav.

2014 var det lika stor andel pojkar som flickor på mellanstadiet, cirka 60 procent, som hade en egen surfplatta. 2015 är det fortfarande samma andel pojkar som har en egen surfplatta, medan flickornas andel har minskat till 52 procent.

På högstadiet har andelen flickor som har en egen surfplatta ökat rejält det senaste året, från 34 procent 2014 till 61 procent 2015. Pojkarnas andel har också ökat, från 39 procent till 44 procent.

På gymnasiet är det inte lika vanligt att man har en surfplatta. Inte ens en tredjedel av gymnasieeleverna har en egen surfplatta.

Det tycks finnas en trend att flickor på högstadiet i högre utsträckning har en surfplatta än en egen dator, medan det är tvärtom för pojkar i samma ålder. Surfplattor och datorer skapar dock olika förutsättningar för elevernas möjligheter att få kunskap om hur IT och internet fungerar. Surfplattorna är enheter som är byggda för att vara användarvänliga och främja konsumtion, medan en traditionell dator ger användaren fler möjligheter för användande av internet.

Det är viktigt att både flickor och pojkar ges samma möjlighet att få kunskap om hur IT och tekniken kring internet fungerar. Vilket verktyg eleverna använder för att koppla upp sig kan spela en stor roll för vilka kunskaper de får.

Användning av surfplatta 2012-2015

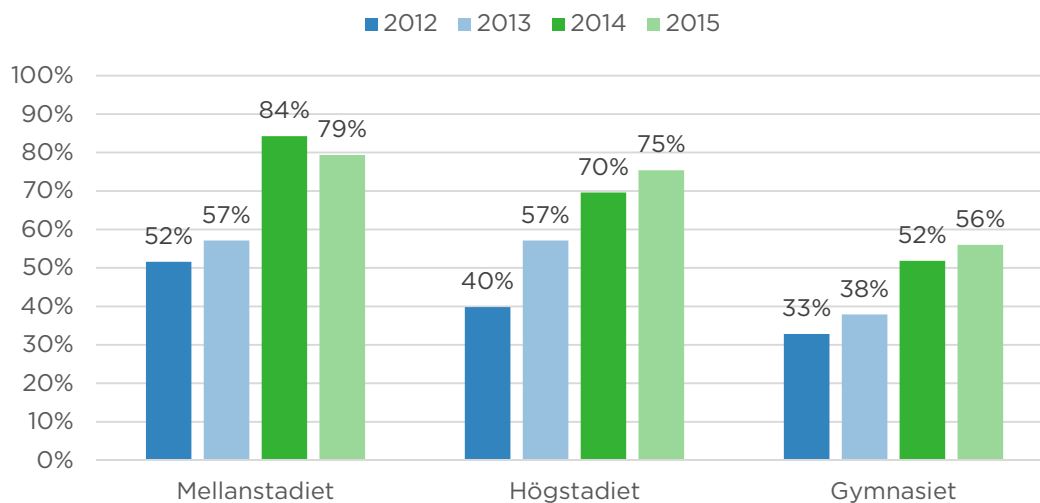

Diagram 01-10. Utveckling av andel elever som använder surfplatta under åren 2012-2015 fördelat på åldersgrupper (11-13 år, 14-16 år, 17-19 år).

Användning av surfplattor är vanligare bland yngre elever, men vi ser även en trend som pekar på att den används mer och mer bland de äldre eleverna. Tre av fyra högstadiееlever använder surfplattor, men det är fortfarande endast drygt hälften av gymnasieeleverna som använder surfplattor.

Användning av internet

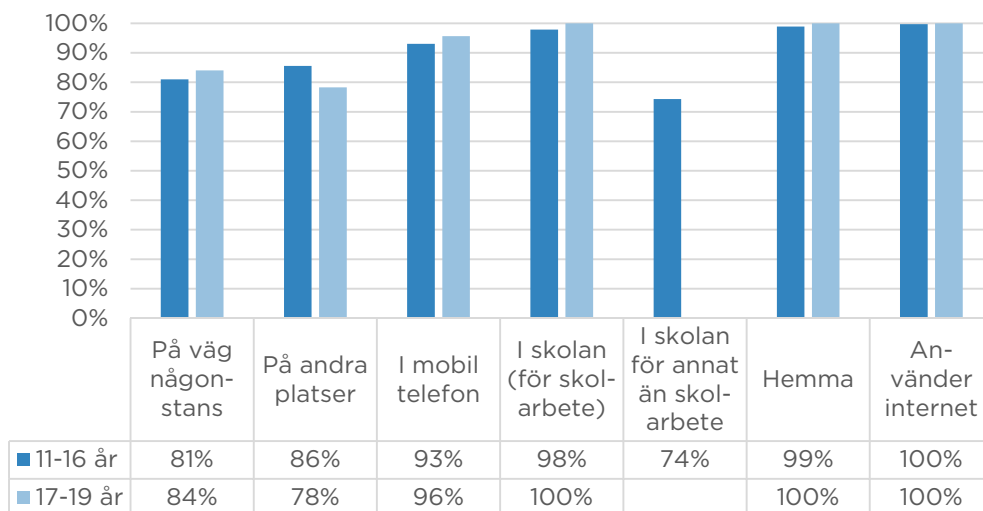

Diagram 01-11. Andel elever som använder internet på olika platser fördelat på grundskole- respektive gymnasieålder (11-16 år, 17-19 år).

Elevernas användning av internet

Liksom tidigare år ser vi att med ökad ålder ökar användningen av internet. Och användandet av internet är något som pågår i vardagen, oavsett om eleverna är

hemma, på väg eller i skolan. Det är också tydligt att internet finns med eleverna i mobilen och mobilt både hemma och på andra platser där de kopplar de upp sig.

Alla elever i grundskolan använder internet, främst hemma, och så ser det också ut för elever som går på gymnasiet.

I stort sett alla elever (98%) som går i grundskolan använder internet i skolan för skolarbete, medan endast 68 procent av flickorna och 82 procent av pojkarna använder internet i skolan till annat än skolarbete.

Lärarnas användning och tillgång

I undersökningen "Svenskarna och internet 2015" deltog cirka 300 personer som har ett yrke med anknytning till skolan, till exempel lärare, barnskötare, utbildare eller rektor. För att ge en bild av hur digitala lärare och skolpersonal är generellt kommer här en jämförelse mellan hur lärare använder internet privat jämfört med hur hela befolkningen (12 år och uppåt) använder internet.

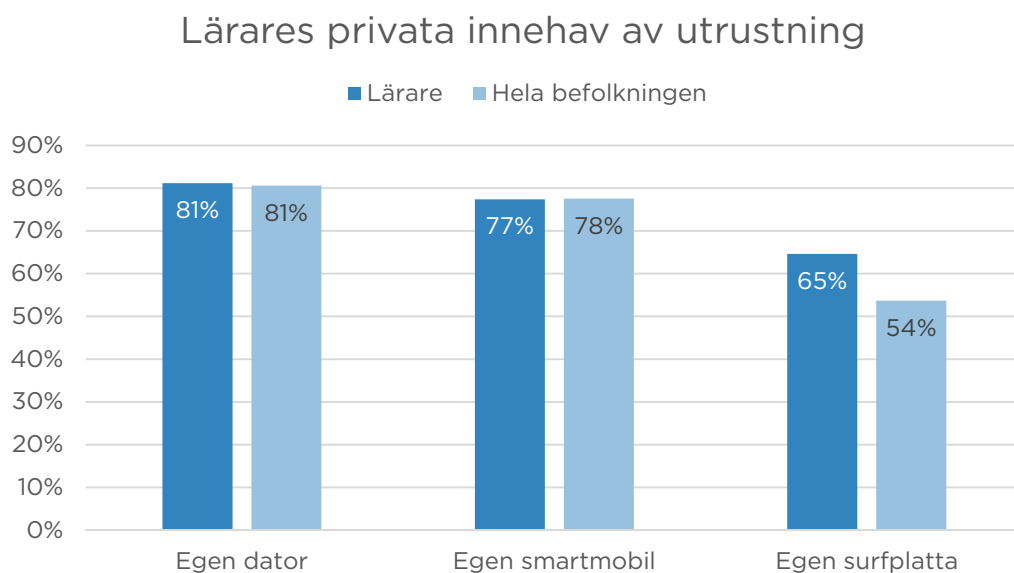

Diagram 01-12. Andel lärare som privat uppger att de har olika utrustning som de betraktar som sin egen 2015.

Lärare har tillgång till en egen dator i lika hög grad som gemene man (81%) och det är även lika vanligt att de har en smartmobil som befolkningen i stort.

Det är dock betydligt vanligare att de har en egen surfplatta. Hela två av tre lärare har en egen surfplatta, bland övriga befolkningen är det bara drygt hälften som har en egen surfplatta. Det är även vanligare att lärarnas barn använder surfplatta än att gemene mans barn gör det.

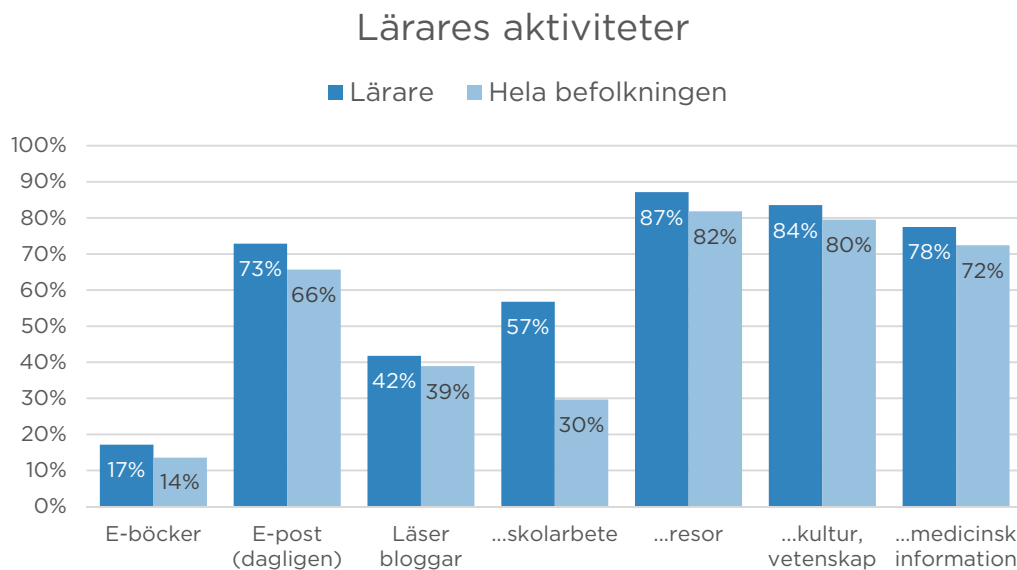

Diagram 01-13. Andel lärare som ägnar sig åt olika aktiviteter respektive "söker information om ..." på internet 2015.

Det är vanligare att lärare någon gång läser e-böcker över internet och de använder även e-post mer frekvent än folk överlag, 73 procent av lärarna gör det dagligen jämfört med 66 procent av hela befolkningen.

Lärare läser bloggar i något högre utsträckning än övriga, det är däremot mindre vanligt att de läser och skriver på mikroblogger som Twitter.

Föga förvånande söker lärare information relaterat till skolarbete i mycket högre grad än övriga befolkningen, 57 procent respektive 30 procent. De använder internet för att slå upp ords betydelse eller stavning i lika hög grad som folk överlag. Lärarnas barn söker däremot information och fakta på internet i högre grad än andra barn i samma ålder.

Det är vanligare att lärare söker information om resor samt köper biljetter till resor via internet. De använder även internet för kultur, litteratur och vetenskap mer än andra och söker efter medicinsk information i högre grad än övriga befolkningen.

Lärare tittar på playtjänster i högre grad än övriga (75% jämfört med 66%) men de använder Spotify och Netflix i lägre grad än befolkningen som helhet.

02. Internet i skolan

I stort sett alla elever i gymnasiet och på högstadiet har tillgång till internet i skolan, men på mellanstadiet tycks tillgången minska. Och 2015 saknar fortfarande var tionde elev i grundskolan tillgång till en dator i skolan.

Tillgång till internet i skolan 2012-2015

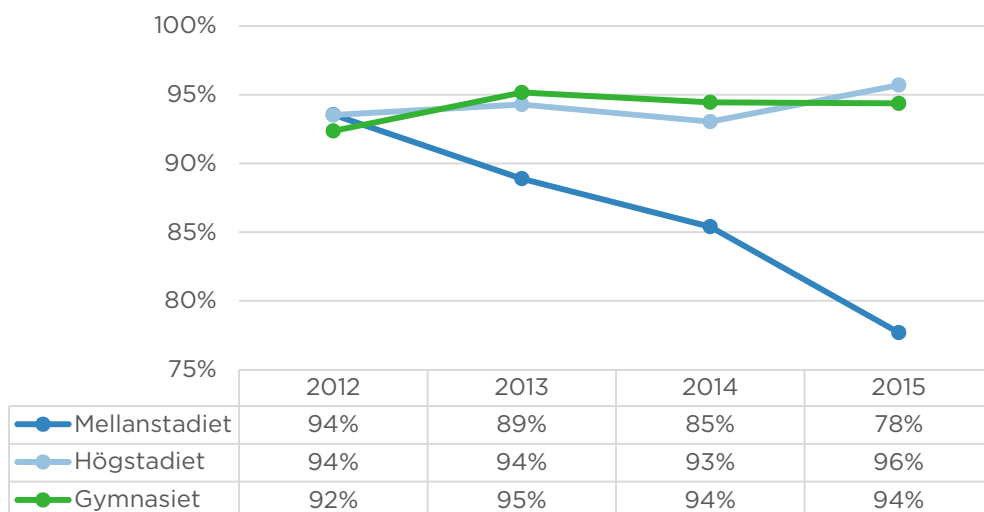

Diagram 02-1. Utveckling av andel elever som uppger att de har tillgång till internet i skolan åren 2012-2015 (11-13 år, 14-16 år, 17-19 år).

Tillgång till internet i skolan

Tillgången till internet i skolan på mellanstadiet fortsätter att minska i år igen. En förklaring kan vara att vi har utökat gruppen och har med elever redan från årskurs fyra, vilket vi inte har haft tidigare. Möjligen vet inte mellanstadiebarn om att de har internet. De kanske tar det för givet eller tolkar det som att de inte har tillgång till internet för egen del? Men trenden ser tydlig ut. Inom ramen för vår undersökning tycks tillgången till internet gå tillbaka på mellanstadiet, medan i stort sett alla elever i gymnasiet och på högstadiet har tillgång till internet i skolan.

Naturligtvis påverkar tillgången till internet i skolan även hur och om eleverna kan använda internet i samband med skolarbetet.

Tillgång till dator i grundskolan

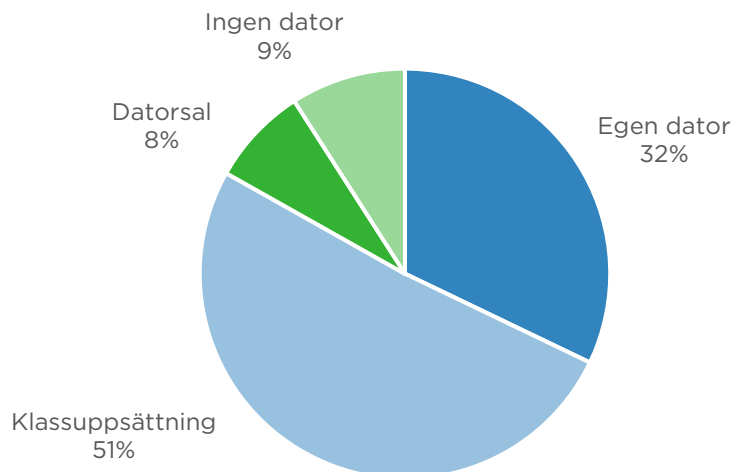

Diagram O2-2. Tillgång till dator i grundskolan fördelat efter om de har egen dator, klassuppsättningar eller datorsalar 2015.

Tillgång till datorer i grundskolan

Bland eleverna som går på mellan- och högstadiet är det var tredje elev som har tillgång till en egen dator. Hälften av alla elever i grundskolan har tillgång till en klassuppsättning med datorer, vilket innebär att det är åtta av tio elever som har tillgång till verktyg för att koppla upp sig på internet. Men fortfarande saknar var tionde elev i grundskolan tillgång till en dator. Man kan fråga sig hur dessa skolor arbetar för att uppnå de kunskapskrav som finns i läroplanen, som faktiskt kräver att eleverna ska få tillgång till modern teknik för sitt lärande.

Tillgång till datorer i mellan- och högstadiet

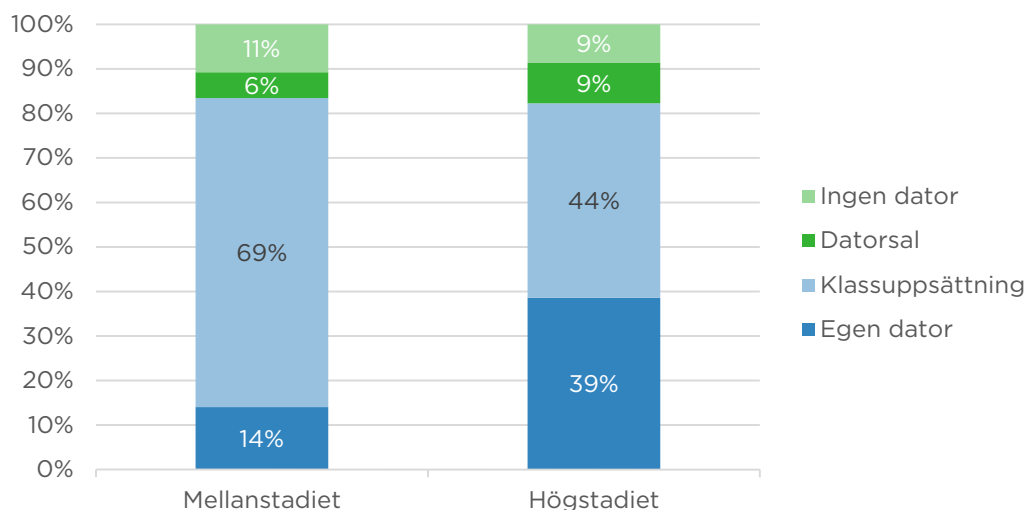

Diagram O2-3. Tillgång till dator i grundskolan fördelat på mellanstadiet och högstadiet samt efter om de har egen dator, klassuppsättningar eller datorsalar 2015.

Bryter man upp tillgången till datorer syns det att det är betydligt vanligare med delade klassuppsättningar på mellanstadiet. Och på högstadiet har hela fyra av tio elever tillgång till en egen dator.

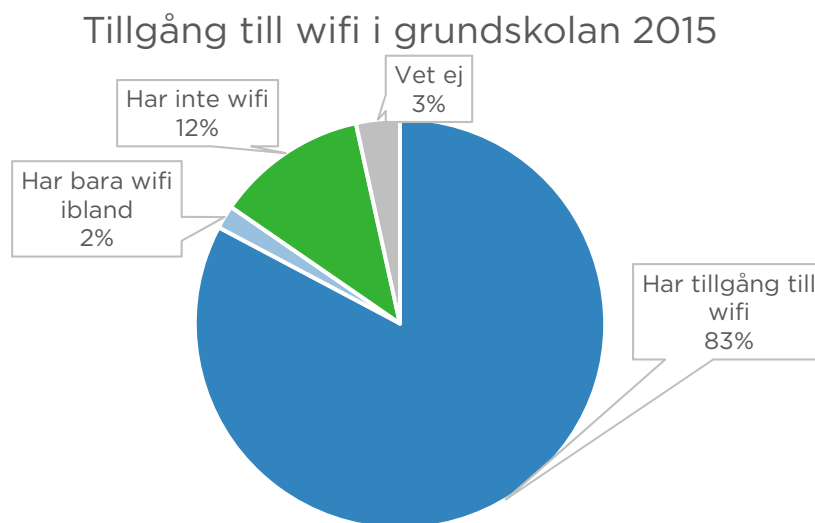

Diagram O2-4. Tillgång till trådlöst nätverk i grundskolan 2015.

Tillgång till trådlöst nätverk i grundskolan

Det är drygt åtta av tio elever i grundskolan som har tillgång till ett trådlöst nätverk i skolan, men vi vet inte om detta innebär att eleverna får använda det för att koppla upp sina "personliga" prylar eller om det bara används för skolans egen utrustning.

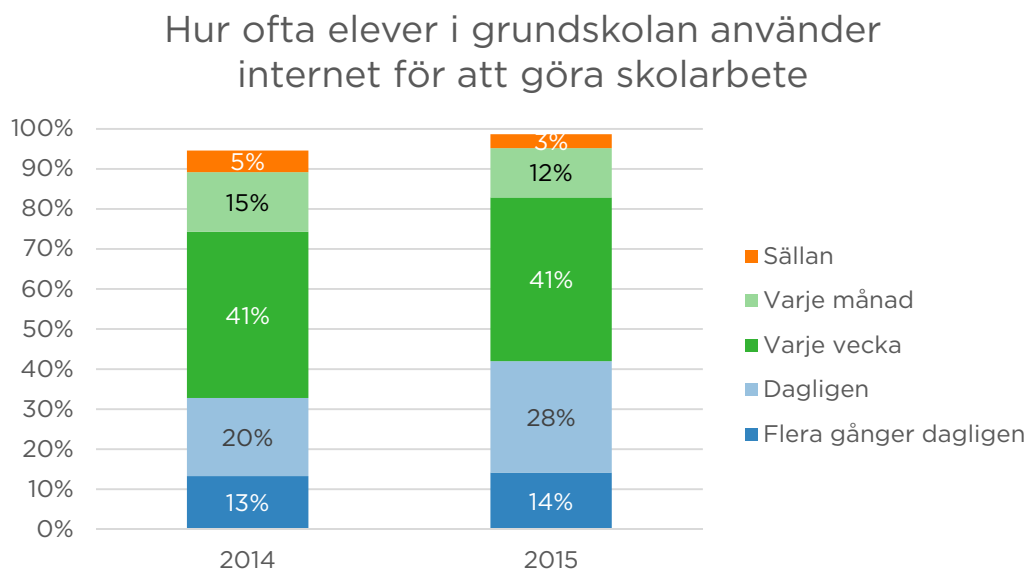

Diagram O2-5. Hur ofta 11-16 åringar använder internet i skolan för att göra skolarbete 2014 och 2015.

Användning av internet i grundskolan

95 procent av eleverna i mellan- och högstadiet använder internet för att skaffa information relaterat till skolarbete minst en gång i månaden. 42 procent gör det dagligen och den dagliga användningen har även ökat jämfört med förra året då bara 33 procent dagligen använde internet i skolan för att göra skolarbete. Men det är fortfarande 3-4 procent som sällan eller aldrig gör det.

Användning av internet i gymnasieskolan

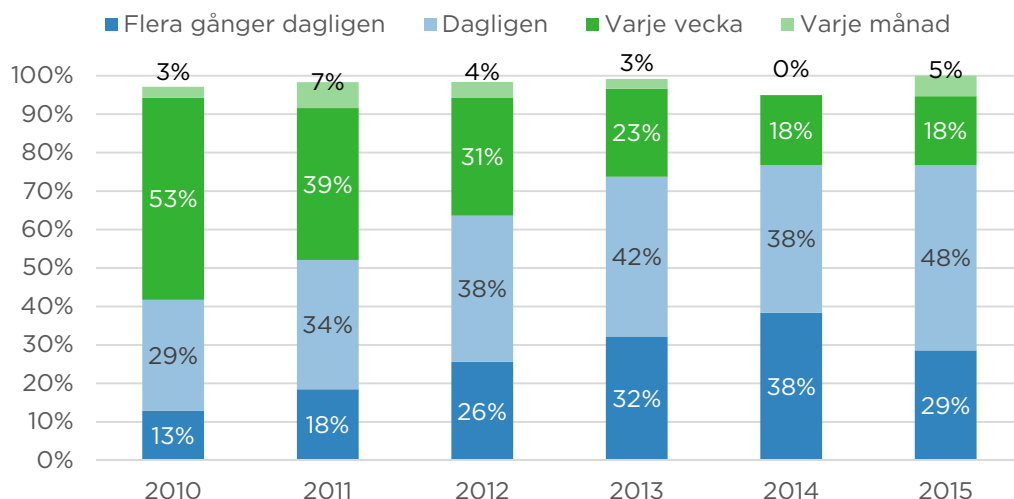

Diagram O2-6. Utveckling av hur ofta gymnasieelever använder internet i skolan åren 2010-2015.

Användning av internet på gymnasiet

I årets undersökning är det tydligt att användningen av internet i skolan ökar även bland gymnasieeleverna. Alla elever i gymnasiet använder nu internet i skolan vid något tillfälle, och drygt 75 procent gör det dagligen.

Tittar man på gymnasieelevernas användning av internet så har det skett en ökning över den tid som vi har samlat in data, det märks framförallt att eleverna använder internet vid flera tillfällen under skoldagen. En tolkning av detta skulle kunna vara att eleverna använder internet i flera ämnen, eller så beror det på att tillgången till smartmobiler gör att gymnasieeleverna kan koppla upp sig var de än är.

Hur ofta grundskoleelever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter

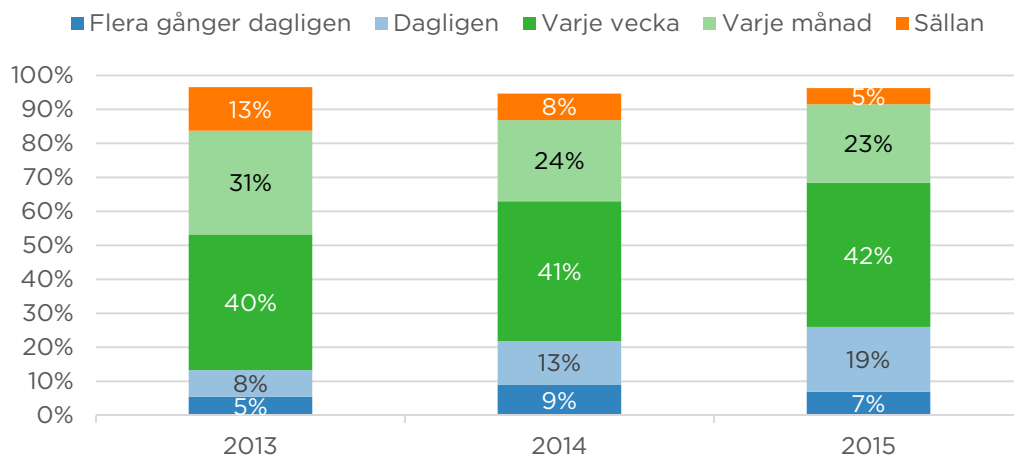

Diagram O2-7. Utveckling av hur ofta grundskoleelever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter 2013-2015.

Användning av internet för att göra skoluppgifter

Om man blickar tillbaka över de år då vi ställt frågan om hur ofta eleverna får i uppgift att använda internet syns det att den regelbundna användningen ökar, och att andelen elever som sällan eller aldrig får i uppgift att använda internet i skolan minskar.

En förklaring kan vara att tillgången till digitala verktyg har ökat i elevernas vardag. Under samma period har tillgången till smarta mobiler ökat bland eleverna och så gott som alla elever i mellanstadiet har nu en smartmobil. En annan förklaring till att användningen av internet ökar är att läroplanen från 2011 ställer krav på att alla elever efter genomgången grundskola ska kunna "använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande" (Lgr 11). Internet är en naturlig del i en sådan palett.

Samma trend syns när man tittar på siffrorna som handlar om hur ofta eleverna får internetrelaterade uppgifter. Det blir allt vanligare att eleverna regelbundet får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter.

Hur oftade gymnasieelever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter

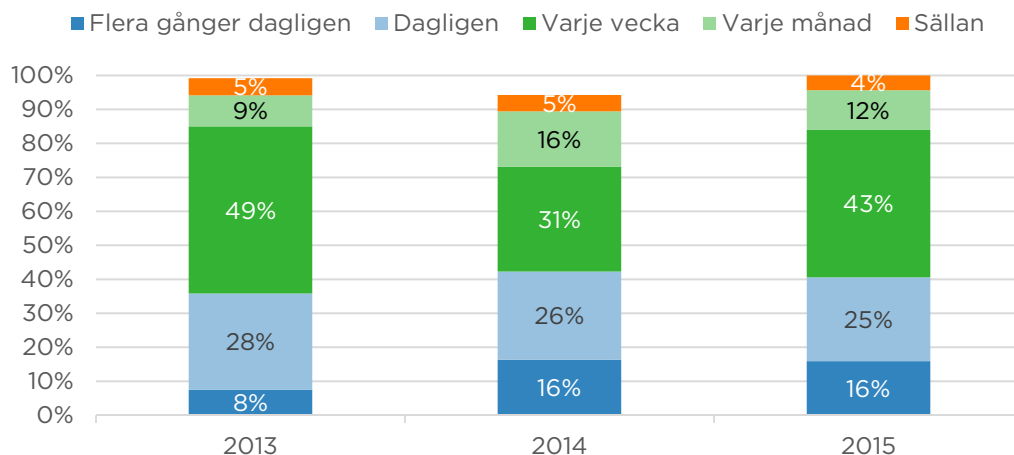

Diagram O2-8. Utveckling av hur ofta gymnasieelever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter 2013-2015.

Användning i jämförelse med utrustning

Internet används alltmer för skolarbete och användningen i skolan ökar. I årets undersökning är det främst den dagliga användningen som ökar. 42 procent av grundskoleeleverna använder nu dagligen internet i skolan för skolarbete.

Det märks också att elever som har tillgång till utrustning som gör att de kan koppla upp sig på internet använder internet mer i sitt skolarbete.

Använder internet i skolan för skolarbete vs har wifi (grundskolan)

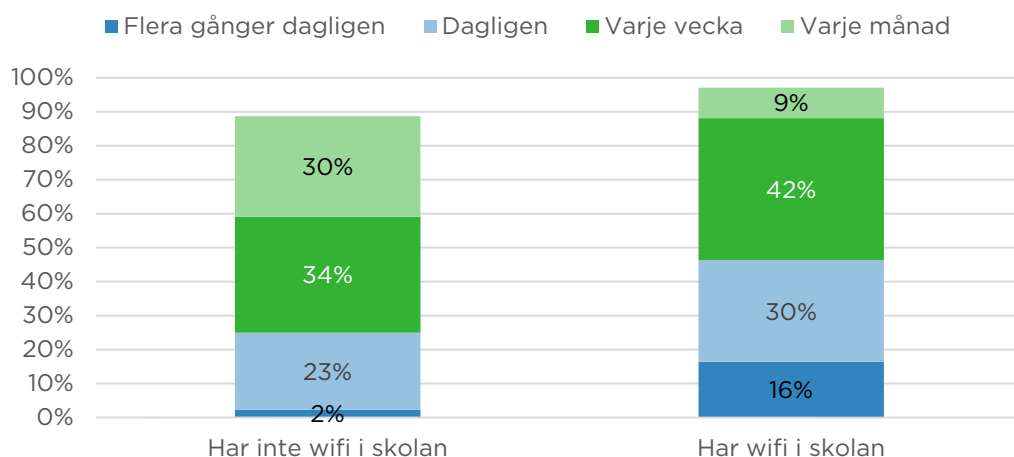

Diagram O2-9. Hur ofta grundskoleelever använder internet för skoluppgifter fördelat på om de har tillgång till wifi i skolan eller ej 2015.

Använder internet i skolan för skolarbete vs har egen dator (grundskolan)

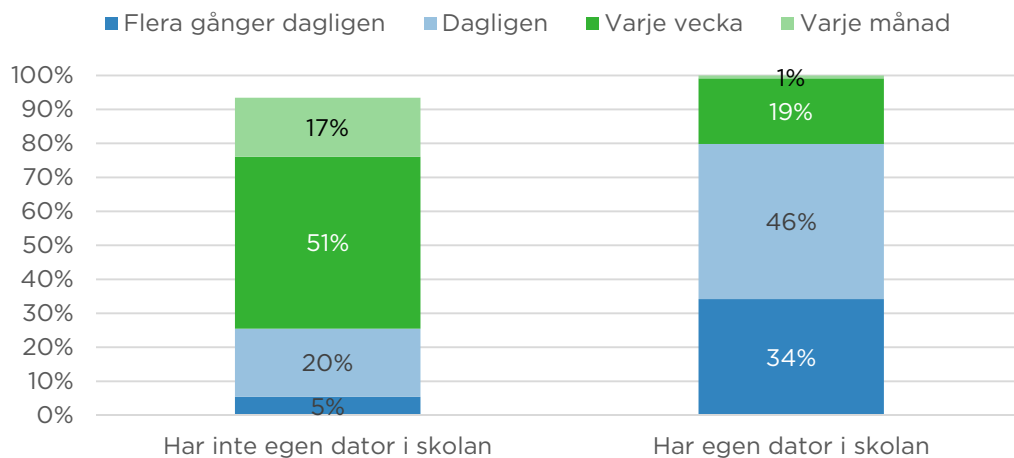

Diagram O2-10. Hur ofta grundskoleelever använder internet för skoluppgifter fördelat på om de har egen dator i skolan eller ej 2015.

Det är tydligt att om eleverna genom skolan har tillgång till datorer så ökar användningen av internet. 80 procent av eleverna som har en dator via skolan använder internet dagligen. Elevernas användning av internet ökar även om skolan erbjuder ett trådlöst nätverk. Det är tydligt att om eleverna har tillgång till verktyg som gör att de kan använda internet i skolan så används också internet mer regelbundet.

Tillgång till teknikutrustning i skolan är avgörande för att användningen av internet som ett verktyg för skolarbetet ska öka. Om eleverna har utrustning som gör att de kan använda internet blir det en naturlig del av skolarbetet.

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Aktiviteter med anknytning till skolan

Tabell 1. Aktiviteter med anknytning till skolan 2015 (11-16 åringar).

Hur ofta brukar du...	Flera gånger dagligen	Dagligen	Varje vecka	Varje månad	Sällan	Aldrig
Få i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter	7%	19%	43%	23%	5%	4%
Skaffa information relaterat till skolarbete	5%	21%	47%	18%	4%	5%
Slå upp ett ords betydelse, stavning eller översättning	2%	14%	51%	19%	9%	5%
Söka efter fakta eller kontrollera fakta	2%	15%	48%	20%	7%	7%
Skriva på egen blogg		1%	2%	1%	3%	94%
Posta eget innehåll (videos, foton, texter) som du själv gjort	2%	5%	26%	26%	17%	17%
Skicka vidare eller dela länkar eller innehåll (videos, foton, texter) som andra gjort	2%	4%	16%	17%	17%	37%
Tala i skolan om hur man kan skydda sig mot mobbning på nätet		1%	6%	26%	49%	17%
Tala i skolan om källkritik och hur man kan ta reda på vad som är sant och falskt på nätet	1%	1%	15%	31%	36%	16%
Använda någon form av plattform/hemsida/IT-verktyg för samarbete mellan lärare och elev (exempel Schoolsoft)	3%	17%	25%	14%	10%	31%

69 procent av alla grundskoleelever brukar regelbundet, minst en gång i veckan eller oftare, få i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter. Det är 73 procent av eleverna i grundskolan som använder internet för att skaffa information relaterat till skolarbetet. Enligt eleverna är det vanligt att de använder internet för att söka efter fakta. 65 procent av grundskoleeleverna använder

regelbundet internet för faktagranskning och 67 procent använder internet för att söka efter ett ords betydelse, stavning eller översättning.

Det är betydligt färre som brukar skriva på en egen blogg, endast 3 procent av eleverna i grundskolan gör det regelbundet. Samtidigt postar var tredje elev regelbundet eget innehåll som de själva har skapat. Det naturliga tycks dock vara att göra det inom ramen för tjänster som Instagram, Snapchat, Kik och Facebook.

Skolans arbete med att medvetandegöra grundskoleelever om hur de ska värdera den information som de hittar på internet lyser fortfarande med sin frånvaro. Endast 17 procent av eleverna i grundskolan pratar regelbundet, minst en gång i veckan, om källkritik. Och det är bara 7 procent som regelbundet brukar prata om hur man kan skydda sig mot mobbning på nätet.

Använder dagligen internet för att skaffa information relaterat till skolarbete

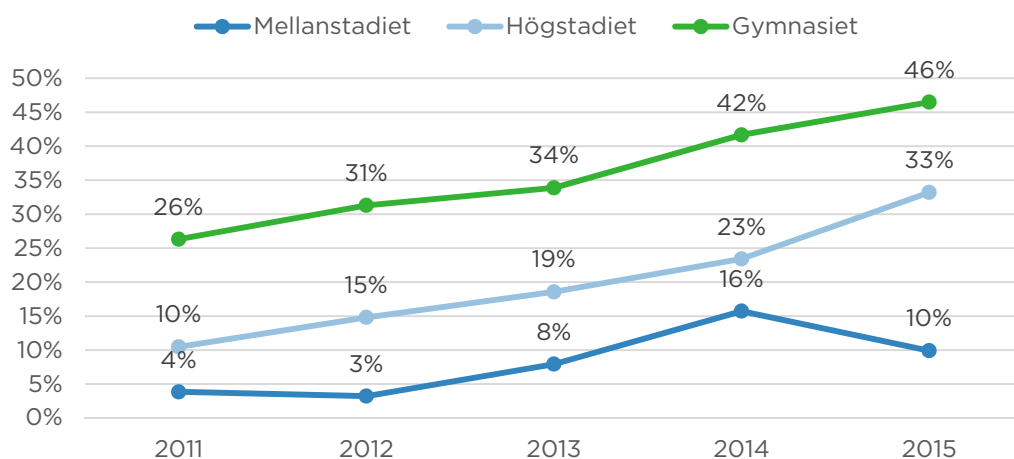

Diagram O2-11. Utveckling av hur stor andel av eleverna som dagligen använder internet för att skaffa information till skolarbete 2011-2015.

Allt vanligare att använda internet för att skaffa information

Användningen av internet för att skaffa information till skolarbetet blir bara vanligare och vanligare. Elever i mellanstadiet använder dock inte internet så regelbundet, och här kan det finnas flera tänkbara förklaringar, exempelvis att eleverna inte arbetar med uppgifter som kräver att de använder internet för att hitta information.

Att använda internet för att skaffa information relaterat till skolarbetet har blivit vanligare över tiden. Nästan hälften av alla gymnasieelever samt var tredje elev på högstadiet använder nu dagligen internet för att skaffa information till skolarbete.

Men det är endast en av tio mellanstadieelever som dagligen använder internet för att skaffa information relaterat till skolarbetet. Internet tycks alltså inte vara ett verktyg som elever på mellanstadiet använder i skolvardagen.

IT-verktyg för samarbete elev/lärare

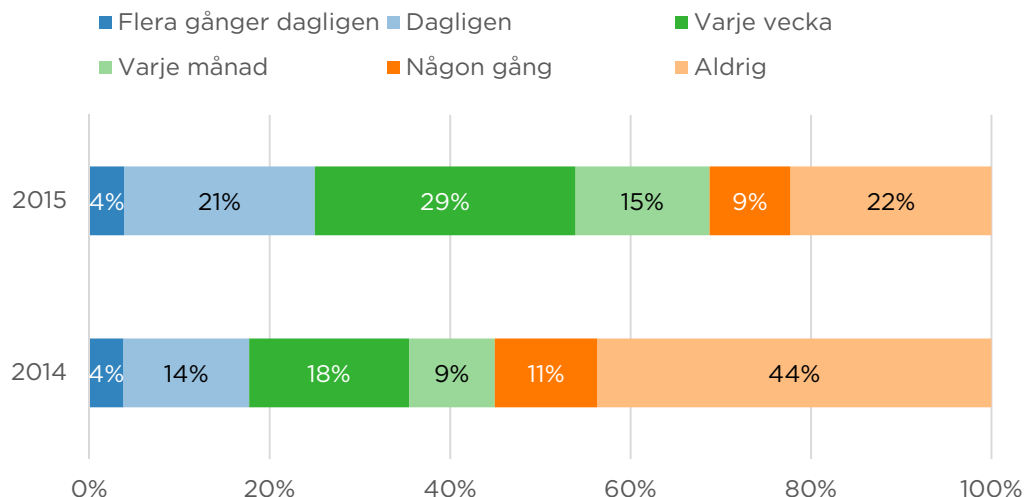

Diagram O2-12. Utveckling av hur ofta elever på högstadiet använder IT-verktyg för samarbete mellan lärare och elev 2014 och 2015.

IT-verktyg för samarbete mellan lärare och elev

Användningen av någon form av plattform/hemsida/IT-verktyg för samarbete mellan lärare och elever (till exempel Schoolsoft) har ökat märkbart på högstadiet, från 36 procent per vecka 2014 till 54 procent per vecka 2015.

Använder någon form av plattform/hemsida/IT-verktyg för samarbete mellan lärare och elev (mellanstadiet)

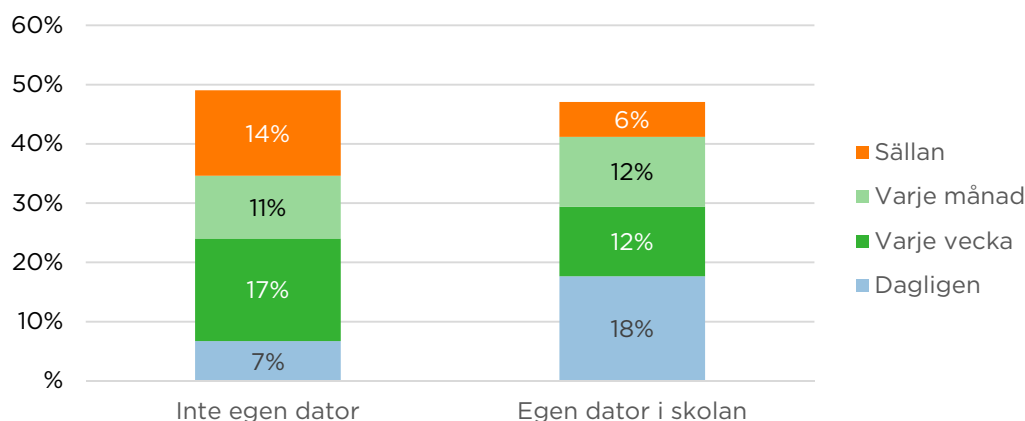

Diagram O2-13. Hur ofta elever på mellanstadiet använder IT-verktyg för samarbete mellan lärare och elev uppdelat på om de har en egen dator eller inte 2015.

I arbetet med att använda lärplattformar eller plattformar för kommunikation mellan elever och lärare är det tydligt att om eleverna genom skolan har en egen dator så ökar också den regelbundna användningen av dessa plattformar. Bland mellanstadieeleverna är användningen av lärplattformar ganska låg, endast hälften av eleverna använder lärplattformar för att kommunicera med lärare.

30 procent av mellanstadieeleverna som genom skolan har en egen dator använder lärplattformar regelbundet, minst en gång i veckan eller oftare, medan endast 24 procent av eleverna på mellanstadiet som inte har en egen dator använder sådana plattformar regelbundet.

Det är tydligt att när skolan erbjuder eleverna teknisk utrustning så ökar också den regelbundna användningen av lärplattformarna.

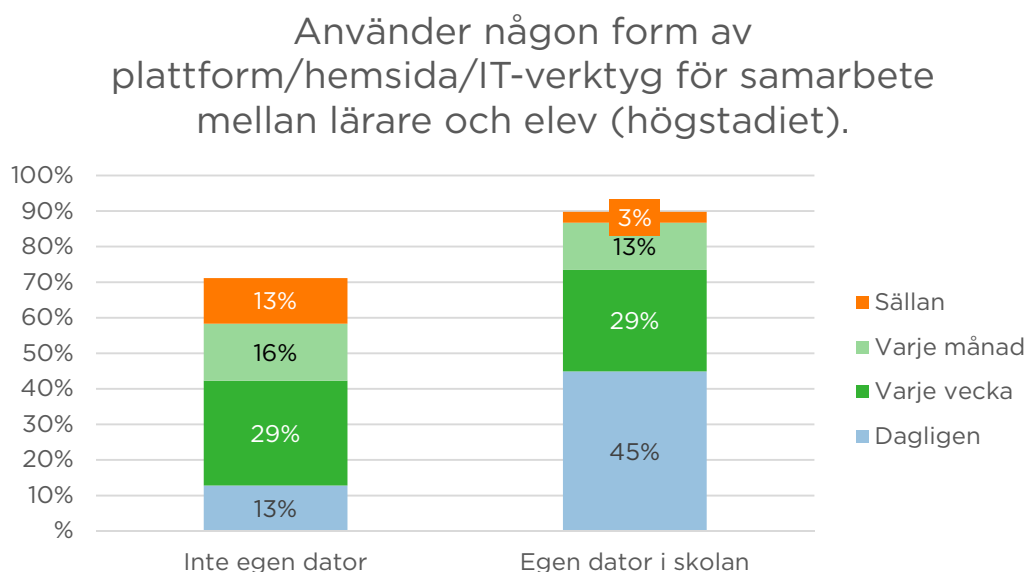

Diagram 02-14. Hur ofta elever på högstadiet använder IT-verktyg för samarbete mellan lärare och elev uppdelat på om de har en egen dator eller inte 2015.

På högstadiet är det vanligare att eleverna använder lärplattformar. Och även här syns det att om skolan erbjuder eleverna teknisk utrustning som gör att de enklare kan nå dessa verktyg så ökar användningen. Bland de elever som genom skolan erbjuds en egen dator är det 90 procent som använder lärplattformar.

En naturlig slutsats blir därmed att skolor som satsat på att erbjuda eleverna "skoldatorer" också har investerat i en lärplattform och att denna används som ett lärverktyg. Det blir också så att elever som har datorer i skolan lär sig använda dessa som verktyg för kommunikation och skolarbete som en del av skolgången.

Inloggning

I år har vi frågat eleverna om hur ofta de hanterar lösenord, både privat och i skolan.

Eleverna har fler tjänster som de loggar in på utanför skolan, och det är en följd av att internet och internetrelaterade tjänster främst används för nöje och annat än skolarbete.

Hur många olika konton har du i/utanför skolan där du måste använda lösenord för att komma in?

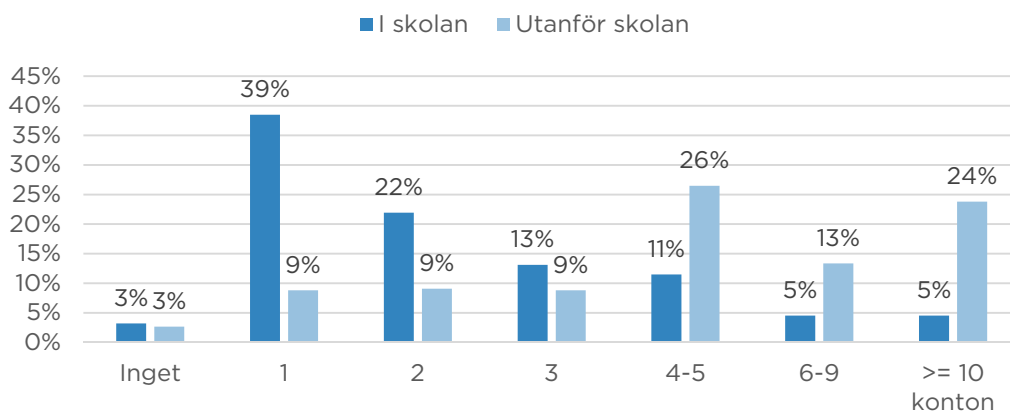

Diagram 02-15. Andel av grundskoleelever som har olika många konton där de behöver ange lösenord. Uppdelat på i och utanför skolan 2015.

Grundskoleeleverna har fler konton privat än i skolan

I genomsnitt har grundskoleeleverna två konton där de måste använda lösenord för att komma in. Det är dock vanligast att de har ett konto (39%) i skolan där de måste använda lösenord för att komma in, följt av två konton (22%) eller tre konton (13%). Men det är 10 procent av eleverna som har 6 eller fler konton i skolan där de ska ange lösenord för att komma in.

Att elever i grundskolan endast har ett konto kan bero på att de främst loggar in på skolans lärplattform och att det är i förhållande till den som deras skolarbete på internet sker.

Privat har grundskoleeleverna betydligt fler konton. I genomsnitt har de drygt 6 konton privat där de behöver ange lösenord för att komma in. Det kan jämföras med gymnasieeleverna som privat har i genomsnitt 14 konton.

Hur många olika konton har du privat där du måste använda lösenord för att komma in?

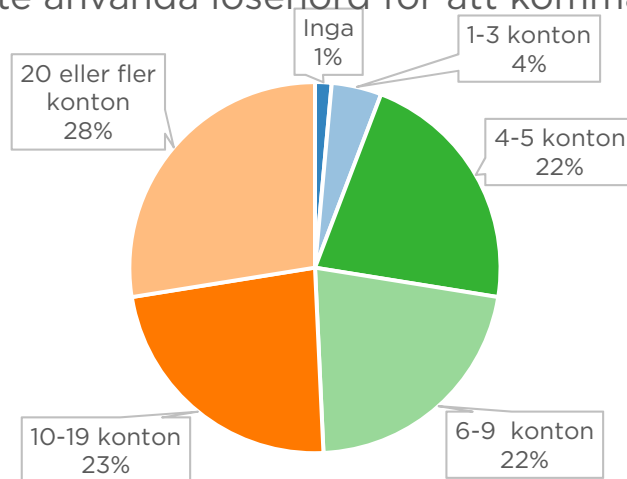

Diagram 02-16. Andel av gymnasieelever som har olika många konton för privat bruk där de behöver ange lösenord. 2015.

Tittar man på gymnasieeleverna, som generellt sett är mer aktiva i sociala nätverk, är det drygt en fjärdedel (27%) som uppger att de inom ramen för skolan har cirka 2 konton att logga in på. Nästan lika många (26%) har fyra till fem konton som de måste använda lösenord för att komma in på.

Om man jämför det med deras privata användning där nästan en tredjedel av eleverna har fler än 20 konton som de behöver använda ett lösenord till så syns det att skolan inte använder så många digitala tjänster som kräver identifikation, medan många sådana tjänster används för privata aktiviteter.

Brukar du byta lösenord för privat bruk?

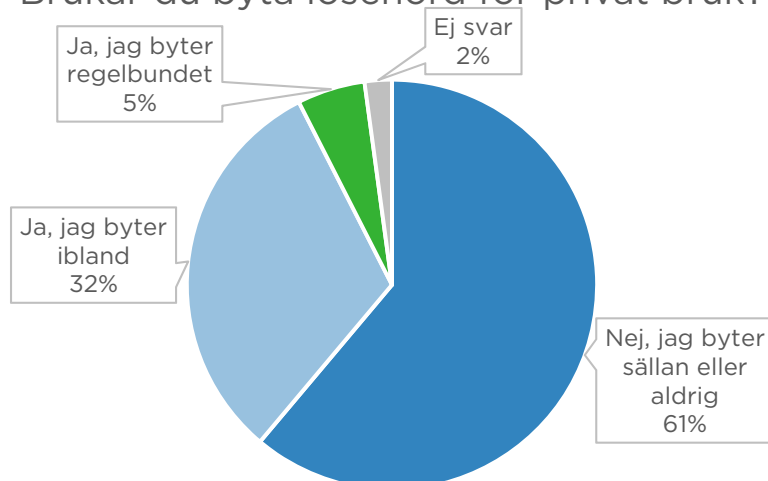

Diagram 02-17. Hur stor andel av elever som byter lösenord regelbundet och mer sällan 2015

Sex av tio grundskoleelever byter sällan eller aldrig lösenord för privat bruk, tre av tio byter ibland och en av tjugo byter regelbundet lösenord.

Att elever sällan eller aldrig byter lösenord kan bero på att de har hög tilltro till de tjänster som kräver inloggning, eller att de inte har tillräckliga kunskaper för ett säkerhetstänk kring hur de hanterar lösenord. Här kan skolan bidra med ett tydligt arbete kring just kunskaper i säkerhet kopplat till digitala tjänster.

Använder du samma lösenord på flera ställen för privat bruk?

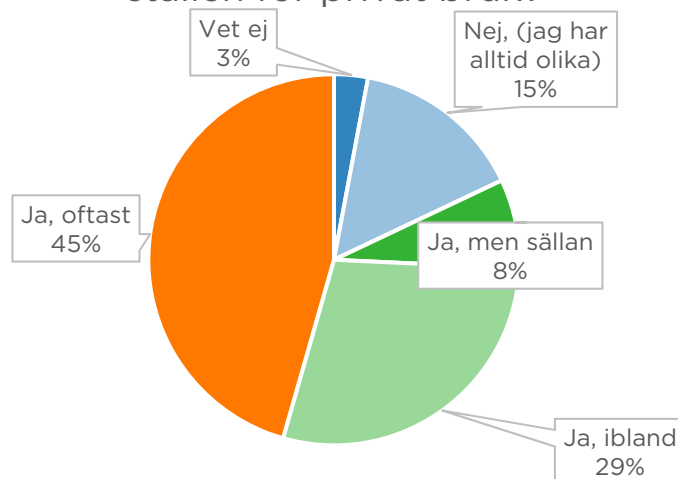

Diagram 02-18. Andel av elever som använder samma lösenord på flera ställen 2015.

Många elever (45%) återanvänder samma lösenord på flera ställen. Tre av tio har ibland samma lösenord på flera ställen, en av tio har mer sällan samma lösenord och 15 procent uppger att de aldrig har samma lösenord på flera ställen.

En slutsats som kan dras är att det finns behov av tjänster som hjälper elever att skapa säker inloggning för den information som de delar på dessa digitala tjänster.

Det är enligt läroplanen Lgr 11 skolans uppgift att förbereda eleverna för en vardag i snabb förändringstakt och med ett snabbt informationsflöde. I en sådan vardag är internet och IT en självklarhet och då behöver skolan också ge eleverna de kunskaper som de behöver för att klara sin vardag på internet såväl i som utanför skolan. Ett sådant arbete behöver inbegripa frågor som handlar om informationssäkerhet och hur eleverna kan göra medvetna val kring vilka tjänster de använder och delar information på, samt hur dessa tjänster fungerar och är uppbyggda.

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

03. Attityd och delaktighet

Internet är viktigt för elever i alla stadier och med ökad användning och ålder blir det allt viktigare. Redan bland eleverna i mellanstadiet uppger 68 procent att internet är viktigt eller mycket viktigt, på högstadiet är det 81 procent som uppger samma sak och på gymnasiet 86 procent.

Hur viktigt internet är för studier respektive utanför skolan (11-16 åringar)

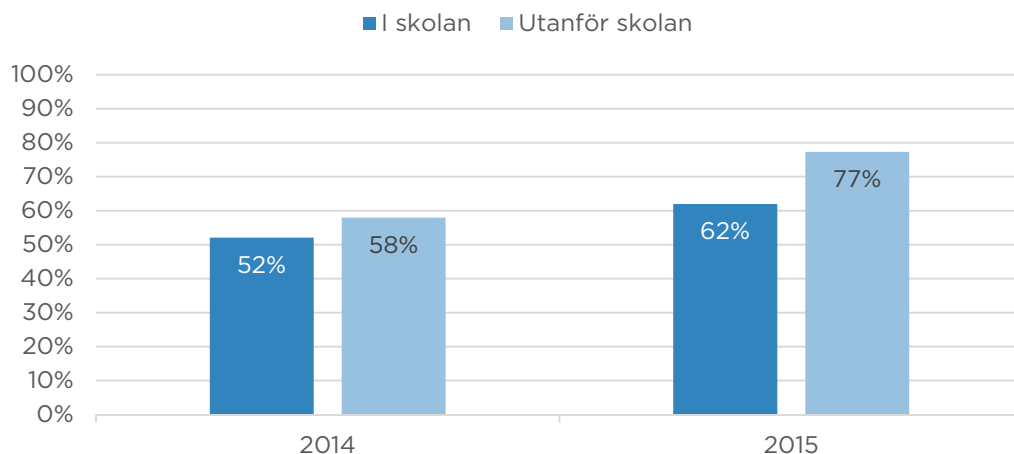

Diagram 03-1. Andel av grundskoleelever som anger att internet är viktigt eller mycket viktigt för dem i studierna respektive i vardagslivet åren 2014 och 2015.

Internets betydelse för eleverna

I grundskolan anser nu 62 procent av eleverna att internet är viktigt eller mycket viktigt för studierna, vilket är en ökning jämfört med 2014 då motsvarande siffra var 52 procent. Även om det över åren har varierat hur viktigt internet är i privatlivet så är det tydligt att det 2015 är viktigare än någonsin, inte minst bland mellan- och högstadieläverna. 77 procent upplever nu att internet är viktigt eller mycket viktigt för dem utanför skolan.

Hur viktigt internet är för studier respektive utanför skolan (17-19 åringar)

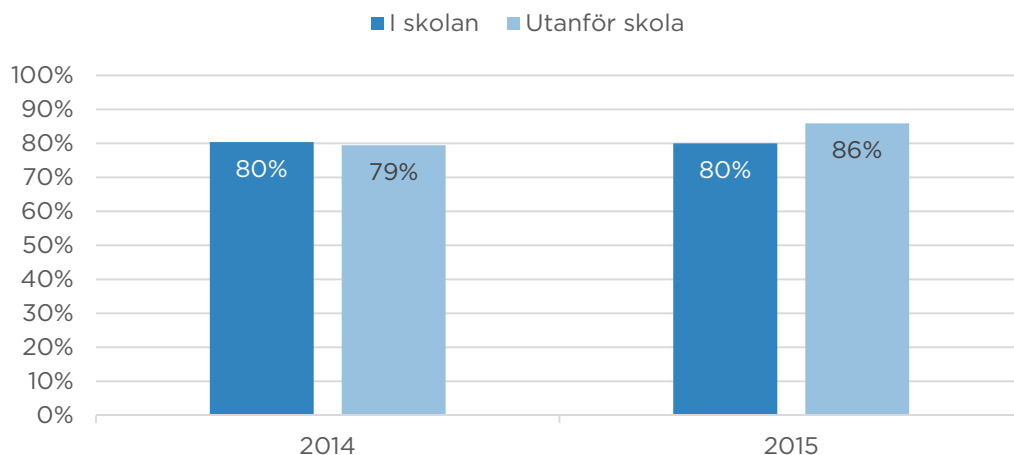

Diagram 03-2. Andel av gymnasieelever som anger att internet är viktigt eller mycket viktigt för dem i studierna respektive i vardagslivet åren 2014 och 2015.

Eleverna upplever sig som kunniga

Elever i alla åldrar upplever sig som kunniga i användandet av datorer. Med ökad ålder så ökar också elevernas känsla av kunskap.

Hur kunniga elever anser sig vara om användning av datorer 2015

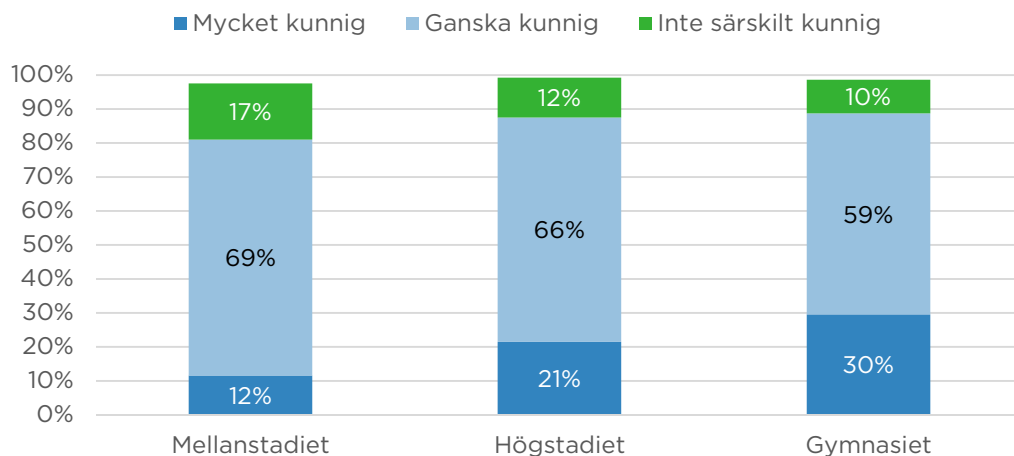

Diagram 03-3. Andel av elever som anser sig vara kunniga om användningen av datorer i olika grad 2015.

Åtta av tio mellanstadiееlever upplever sig som kunniga, och med tanke på att det i alla svenska hushåll finns en dator kan man tänka sig att kunskapen hänger ihop med användningen. På högstadiet är det nästan var nionde elev som upplever sig som ganska eller mycket kunnig. På gymnasiet är det 89 procent av eleverna som upplever sig som kunniga i användandet av datorer.

Vad anser sig eleverna som är 9-12 år vara bra på?

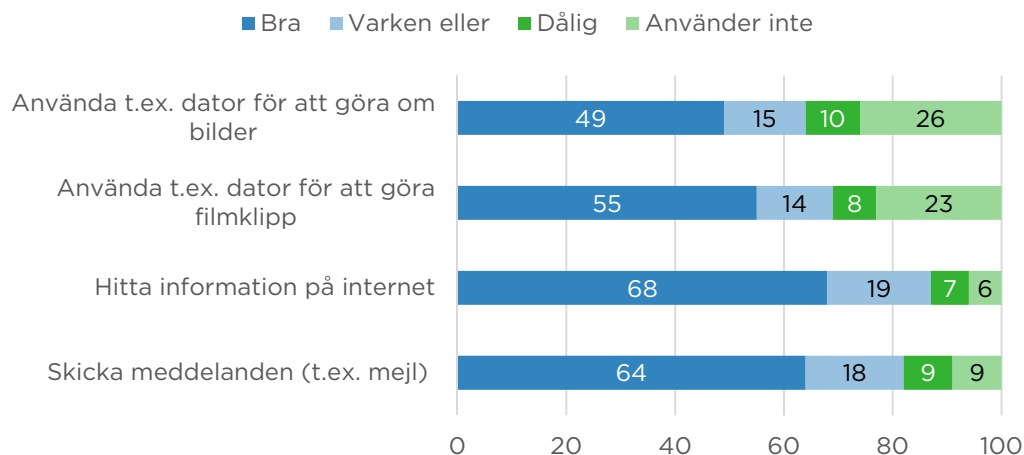

Diagram O3-4. Andel av elever som anser sig vara olika bra på olika aktiviteter. Diagrammet är baserat på diagram 29 i Medierådets rapport "Ungar och medier 2015".

Vilka aktiviteter tycker 9-12 åringarna att de är bra på?

Utifrån Medierådets rapport "Ungar och medier 2015" kan vi se hur elever värderar sina kunskaper i förhållande till olika aktiviteter som de gör på nätet. Med ökad ålder och användning tycks elevernas kunskaper bli bättre. Många av de yngre barnen tycks dock inte använda internet till alla de aktiviteter som äldre elever använder datorer och internet till.

Generellt kan man konstatera att elever upplever att de är bra på saker som de gör. En majoritet av eleverna på mellanstadiet upplever att de är bra på att skicka mejl (64%), hitta information (68%), förstå information (61%), skydda personliga uppgifter (62%) samt använda datorn för att göra filmklipp (55%).

Det som mellanstadieeleverna upplever att de är mindre bra på är att ändra säkerhetsinställningar i webbläsaren (22%), hela 48 procent av dem har aldrig gjort det. Och av de som har försökt är det cirka 30 procent som inte upplever sig som särskilt bra på det.

En annan färdighet som man kan fundera kring är att det endast är hälften av eleverna på mellanstadiet som kan använda en dator för att göra om bilder. I grundskolans centrala innehåll för ämnet bild i årskurs 4-6 ingår "fotografering och filmande samt redigering i datorprogram". Alltså kan man tycka att elever i grundskolan borde ha de kunskaper som krävs för att redigera bilder i datorn.

Vad anser sig eleverna som är 9-12 år vara bra på?

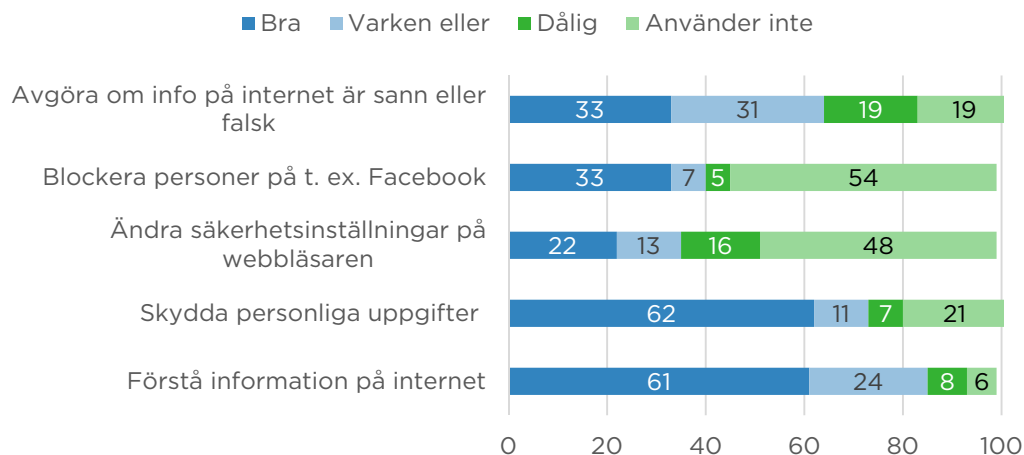

Diagram O3-5. Andel av elever som anser sig vara olika bra på olika aktiviteter. Diagrammet är baserat på diagram 29 i Medierådets rapport "Ungar och medier 2015".

Källkritik och värdering av motstridig information

Genom Medierådets rapport "Ungar och medier 2015" har vi fått data som ger en bild av elevernas kunskaper och förståelse för hur de hanterar två webbplatser som säger motstridiga saker. Detta ger oss en bild av hur elever i olika åldrar hanterar källkritiska utmaningar.

Två sajter på internet beskriver samma sak ... (9-12 åringar)

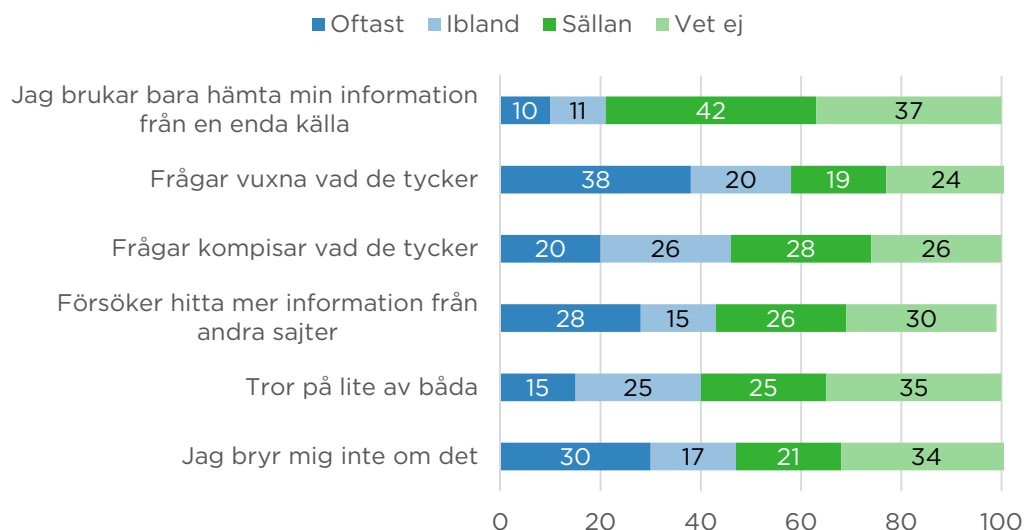

Diagram O3-6. Frågan som ställdes var: "Två sajter på internet beskriver samma sak. Du upptäcker att det de säger inte stämmer överens. Vad gör du då?" Andel av elever som anger de olika svaren. Diagrammet är baserat på diagram 31 i Medierådets rapport "Ungar och medier 2015".

Två sajter på internet beskriver samma sak ... (13-16 åringar)

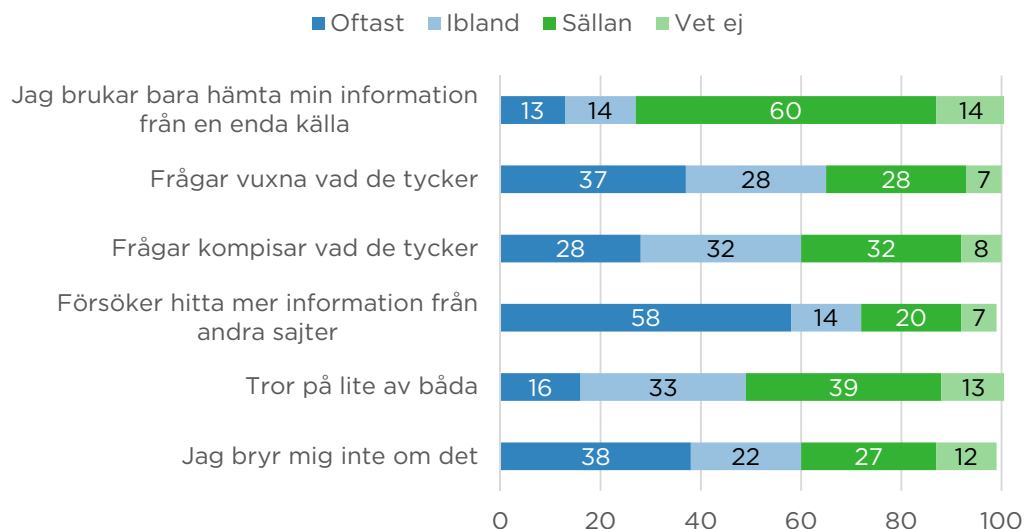

Diagram O3-7. Frågan som ställdes var: "Två sajter på internet beskriver samma sak. Du upptäcker att det de säger inte stämmer överens. Vad gör du då?" Andel av elever som anger de olika svaren. Diagrammet är baserat på diagram 31 i Medierådets rapport "Ungar och medier 2015".

Det är 30 procent av eleverna på mellanstadiet som uppger att de inte bryr sig om de får motstridiga uppgifter från två olika sajter. Bland högstadieeleverna är det 38 procent som uppger att de inte bryr sig. Bland de tillfrågade högstadieeleverna är det alltså var tredje elev som säger att de inte bryr sig om det finns motstridig information. Frågan man kan ställa sig är om det innebär att eleverna inte bryr sig om att vara källkritiska, eller om det är så att de inte upplever att de behöver vara källkritiska eftersom de ofta möter motstridig information på internet.

Av eleverna på mellanstadiet är det 34 procent som svarar att de inte vet om de bryr sig om att två webbplatser säger olika saker, och genomgående på hur eleverna uppger att de hanterar situationer likt denna är det en stor grupp på mellanstadiet som uppger att de inte vet. En tänkbar förklaring är ju det faktum att 30 procent av eleverna på mellanstadiet inte använder internet i något större utsträckning som en del av skolarbetet. Vi ser också att endast var tredje elev uppger att de har mycket bra eller bra kunskaper för att avgöra om information på nätet är sann eller falsk, se diagram 3.4.

Det är mindre vanligt att eleverna hanterar motstridig information genom att välja att tro lite på båda sajterna. Bland mellanstadieeleverna är det 15 procent av eleverna som säger att de oftast eller alltid tror lite på båda, bland högstadieeleverna är det 16 procent som uppger det och på gymnasiet är det 15 procent som säger att de oftast eller alltid väljer att tro lite på båda. Samtidigt är det var fjärde mellanstadieelev som ibland väljer den strategin, var tredje högstadieelev (33%) och bland gymnasieeleverna är det ungefär lika vanligt (30%).

Elever använder olika strategier för att värdera information som de hittar och upplever som motstridig. En av de vanligare är att försöka hitta mer information, 28 procent av mellanstadieeleverna och 58 procent av högstadieeleverna väljer den strategin ofta eller alltid. Även gymnasieelever söker ofta eller alltid efter mer information när de stöter på olika fakta på olika webbplatser. Man kan dock fråga sig hur de sedan värderar de övriga källorna, för även om flera källor säger samma sak betyder det ju inte att de fakta som finns där är korrekt.

Andra strategier är att fråga vuxna, vilket är vanligare bland yngre elever, eller att fråga kompisar.

I svaren kan man ana att de yngre elevernas ”vet ej” beror på bristande kunskaper i källkritik och här har skolan en viktig roll att fylla i att ge även yngre barn grundläggande kunskaper i att värdera och hantera information som de tar del av på nätet. Källkritik är en kunskap som även elever på mellanstadiet behöver utveckla och det är en viktig uppgift för skolan.

I förhållande till påståendet ”jag brukar bara hämta min information från en enda källa” uppger fyra av tio mellanstadieelever att de sällan eller aldrig gör det. Dessa siffror ökar med elevernas ålder, sex av tio högstadie- och gymnasieelever säger att de sällan eller aldrig väljer att använda information från en enda källa, vilket är ett tecken på att många av de äldre eleverna väljer att försöka hitta flera källor som stärker den fakta som de vill använda.

Delaktighet

Cirka 70 procent av eleverna i grundskolan känner sig helt eller till stor del delaktiga i informationssamhället. Det är en ökning jämfört med tidigare år.

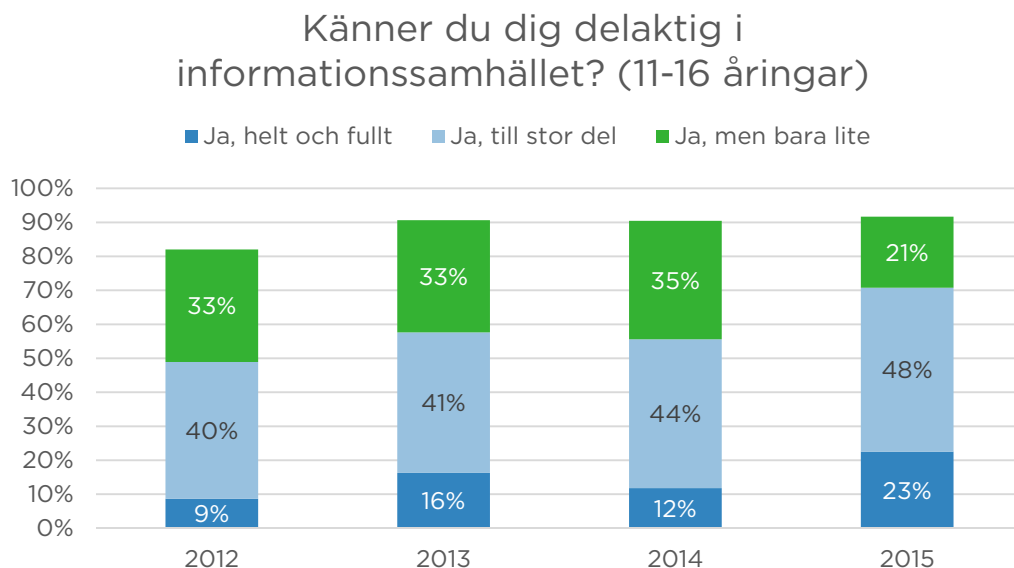

Diagram 03-8. Utveckling av andel av 11-16 åringar som i olika grad känner sig delaktiga i informationssamhället åren 2012-2015.

Några tänkbara förklaringar är att de "smarta" enheterna gör att eleverna har stor tillgång till internet, att de ser internet som en naturlig del och att de bidrar med eget innehåll.

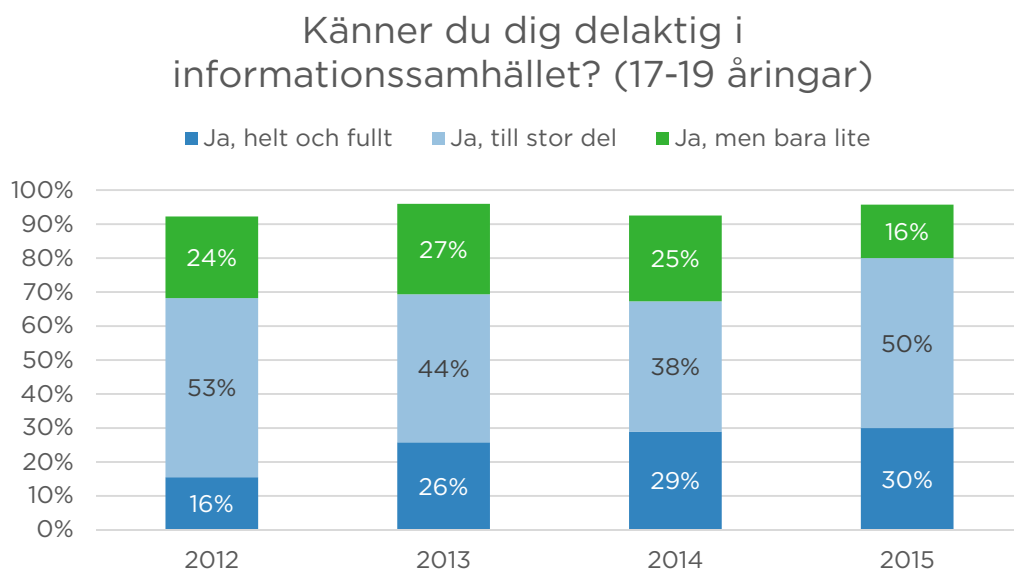

Diagram 03-9. Utveckling av andel av 17-19 åringar som i olika grad känner sig delaktiga i informationssamhället, åren 2012-2015.

Över tiden ser man att gymnasieeleverna känner sig mer och mer delaktiga och det kan tänkas bero på deras regelbundna användning av internet och att internet är viktigt och betydelsefull för dem både i deras studie- och vardagsliv.

Elever har över lag en positiv attityd till internet. Det syns genom att känslan av delaktighet ökar från tidigare år. Hela 71 procent av mellan- och högstadieeleverna tycker att de är helt eller till stor del delaktiga i informationssamhället, på gymnasiet är motsvarande siffra 80 procent. I grundskolan märks en rejäl ökning av känslan av delaktighet jämfört med tidigare år, från 56 procent 2014 till 71 procent 2015.

Samtal med vuxna viktiga

Skolans roll i arbetet med att göra eleverna delaktiga är viktig, det visar om inte annat det faktum att elever som har pratat i skolan om hur man skyddar sig mot mobbning på nätet i högre utsträckning känner sig delaktiga.

Delaktig jämfört med hur ofta man i skolan talar om hur man kan skydda sig mot mobbning på nätet

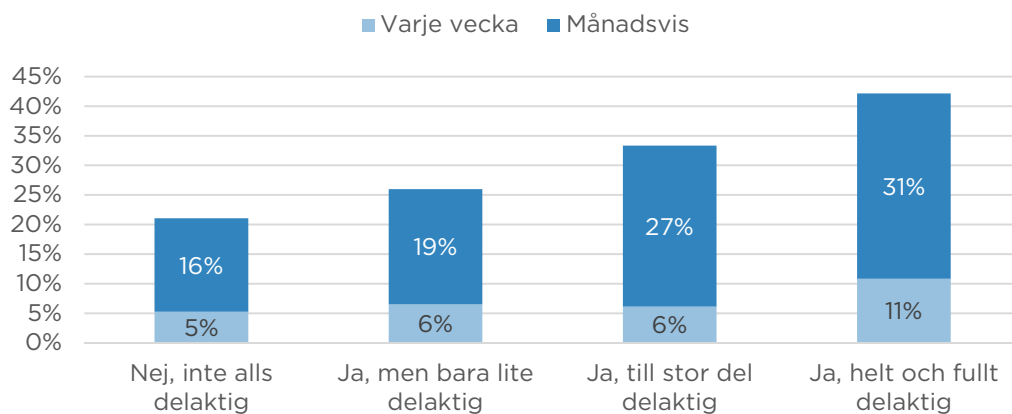

Diagram 03-10. Hur ofta man i skolan talar om hur man kan skydda sig mot mobbning på nätet som andel av de som i olika grad känner sig delaktig i informationssamhället 2015.

De elever som har pratat om hur man kan skydda sig mot mobbning på nätet känner sig alltså mer delaktiga i informationssamhället, och ju oftare eleverna har talat om detta desto delaktigare känner de sig.

Delaktig jämfört med hur ofta man i skolan talar om källkritik och hur man kan ta reda på vad som är sant och falskt på nätet

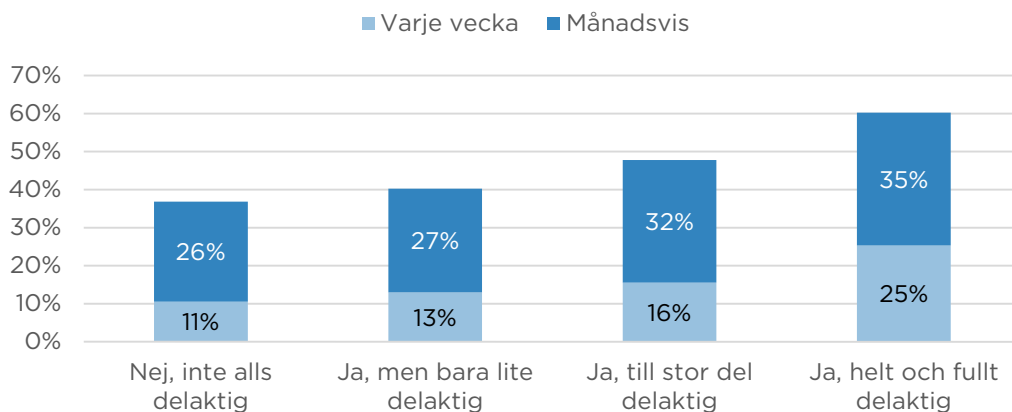

Diagram 03-11. Hur ofta man i skolan talar om källkritik som andel av de som i olika grad känner sig delaktig i informationssamhället 2015.

Känslan av delaktighet ökar även om man har pratat om källkritik i skolan. Eleverna känner sig mer delaktiga ju oftare de har talat om detta. Alltså tycks kunskap och ett arbete kring internet med eleverna påverka deras sätt att se på sig själva som delaktiga eller inte delaktiga i informationssamhället.

Eftersom elever som har arbetat med hur de ska hantera mobbning på nätet och pratat om källkritik i skolan känner sig mer delaktiga är det en rimlig hypotes att samtal med vuxna och jämnåriga om internet påverkar elevers känsla av delaktighet. Skolan har här en viktig funktion att fylla genom att ge eleverna kunskap och medvetenhet.

Hur ofta brukar du och dina föräldrar eller andra vuxna du bor med prata om saker du gjort eller sett på internet?

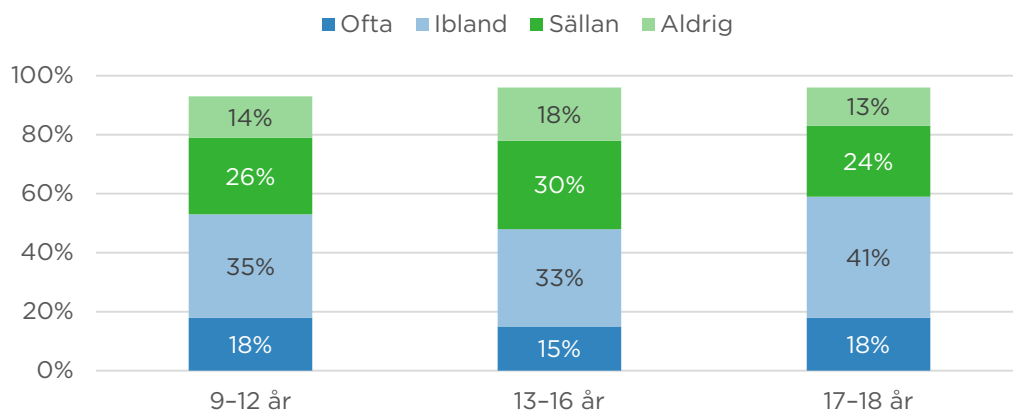

Diagram 03-12. Hur ofta barn i olika åldrar brukar prata med sina föräldrar eller andra vuxna de bor med om saker de gjort eller sett på internet. Baserad på diagram 25 i Medierådets rapport "Ungar och medier 2015".

Bland elever i grundskoleåldern är det ungefär hälften som regelbundet pratar med en vuxen om saker de sett eller gjort på internet. Om vuxna både i och utanför skolan förde fler samtal med elever kring det som de gör på nätet skulle det kanske leda till att ännu fler kände sig delaktiga i informationssamhället.

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

04. Vad ungdomar gör på internet

De yngsta eleverna använder främst internet för att spela spel och titta på tv och video. När eleverna blir äldre blir de även aktiva på sociala nätverk. De plattformar som växer i popularitet 2015 är Instagram och Youtube.

Aktivitet minst varje vecka 7-10 år

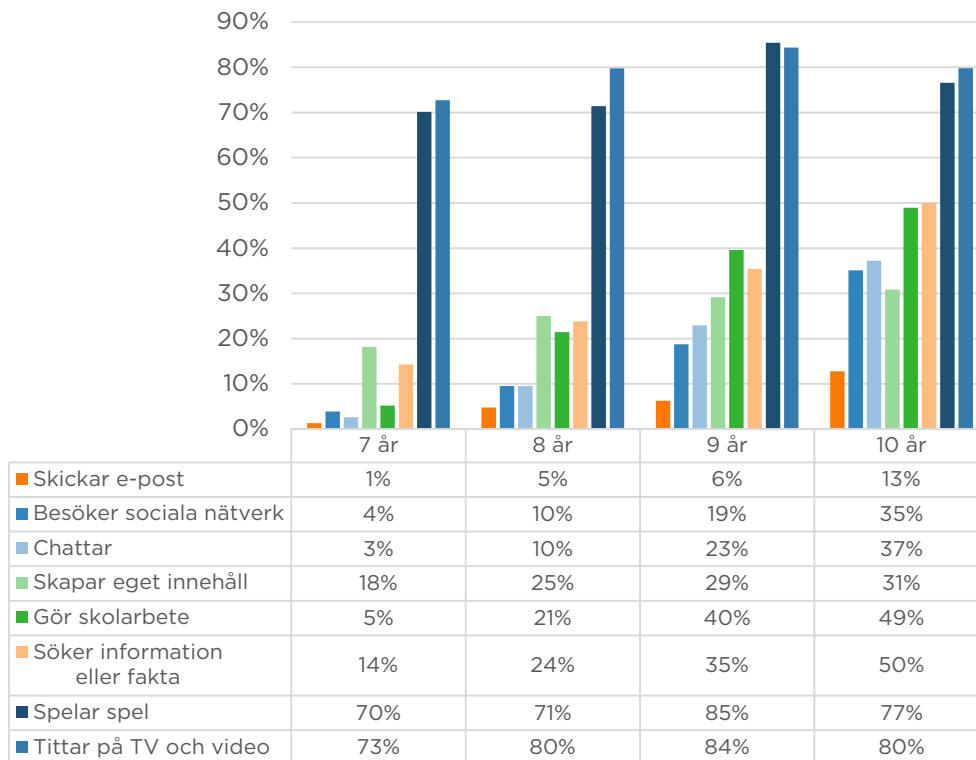

Diagram 04-1. Andel av barn i åldern 7-10 år som minst varje vecka gör olika aktiviteter på internet 2015.

De yngsta eleverna spelar spel och tittar på TV

De vanligaste aktiviteterna som majoriteten av 7-10 åringarna gör på internet varje vecka är att titta på TV och video samt att spela spel. Allra aktivast är 9-åringarna, bland dem är det omkring 85 procent som gör dessa aktiviteter minst en gång i veckan.

Vad 11-16 åringar gör på internet varje vecka

Det här är topplistorna med de tio populäraste aktiviteterna på internet för pojkar respektive flickor i åldern 11-16:

Aktivitet minst varje vecka flickor 11-16 år	
Besöka sociala nätverksplatser	93%
Lyssna på musik	92%
Instagram	89%
Besöka socialt nätverk i mobilen	87%
Youtube	86%
Titta på film/video	84%
Surfa runt	82%
Snapchat	81%
Spotify	79%
Skaffa information relaterat till skolarbete	71%

Aktivitet minst varje vecka pojkar 11-16 år	
Youtube	93%
Lyssna på musik	88%
Spela spel (nöjesspel, ej gambling)	84%
Besöka sociala nätverksplatser	83%
Titta på film/video	83%
Surfa runt	82%
Besöka socialt nätverk i mobilen	78%
Instant Messaging	76%
Instagram	74%
Skaffa information relaterat till skolarbete	74%

Åtta av tio aktiviteter finns med på både pojkarnas och flickornas topplistor över aktiviteter som de gör på internet varje vecka. På pojkarnas lista finns dessutom att spela spel samt Instant Messaging och på flickornas lista är istället Snapchat och Spotify med.

Vad ungdomar 17-19 år gör varje vecka

Aktivitet minst varje vecka flickor 17-19 år	
Besöka sociala nätverksplatser	100%
Lyssna på musik	100%
Surfa runt	94%
Besöka socialt nätverk i mobilen	94%
Söka efter fakta eller kontrollera fakta	94%
Facebook	94%
Spotify	94%
Skaffa information relaterat till skolarbete	94%
Titta på film/video	91%
Snapchat	91%
Aktivitet minst varje vecka pojkar 17-19 år	
Youtube	97%
Lyssna på musik	94%
Skaffa information relaterat till skolarbete	94%
Titta på film/video	92%
Instant Messaging	92%
Surfa runt	92%
Besöka sociala nätverksplatser	89%
Besöka socialt nätverk i mobilen	89%
Facebook	89%
Söka efter nyheter	86%

Bland ungdomarna i åldern 17-19 år är det sju av tio aktiviteter som är gemensamma för både pojkar och flickor. När pojkarna blir äldre kommer Facebook och att söka nyheter in på topplistan, medan Instagram och att spela spel åker längre ner. På flickornas topplista kommer också Facebook med på topp tio tillsammans med att söka fakta, medan Instagram och Youtube slinker ur listan. Alla de tillfrågade flickorna 17-19 år besöker sociala nätverksplatser och lyssnar på musik över internet varje vecka.

Att skaffa information relaterat till skolarbete finns dessutom med på alla topplistorna oavsett kön och ålder för de som är 11-19 år.

Aktivitet på sociala nätverk

Den vanligaste aktiviteten är att besöka sociala nätverk, det gör i stort sett alla elever på högstadiet (96%) och gymnasiet (99%). Bland mellanstadieeleverna är det nio av tio (87%) som någon gång har besökt ett socialt nätverk. Eleverna är inte bara besökare utan även aktiva användare, 78 procent av mellanstadieeleverna, 86 procent av högstadieeleverna och 79 procent av gymnasieeleverna uppger att de brukar uppdatera sociala nätverk någon gång.

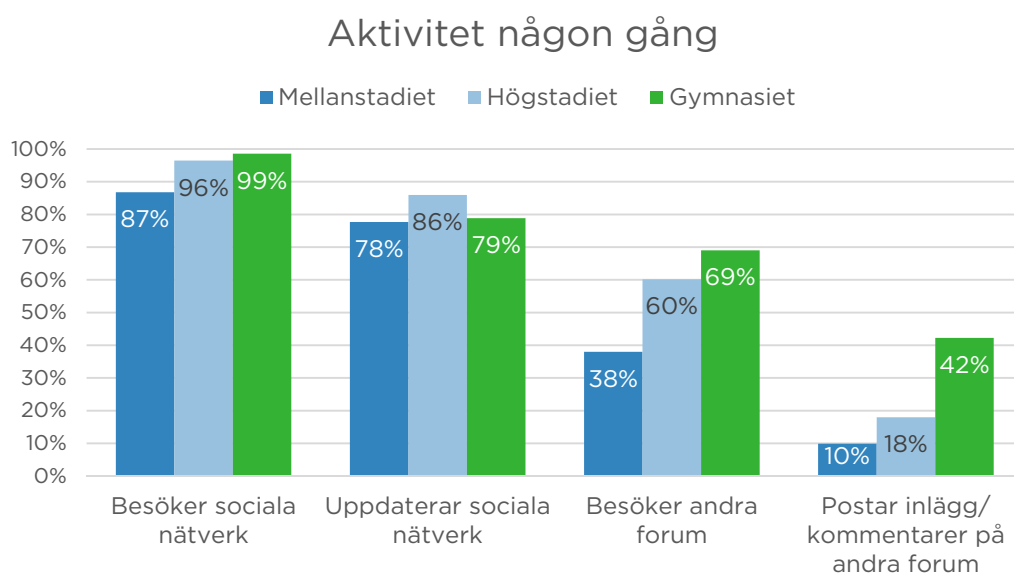

Diagram O4-2. Aktivitet på sociala nätverk fördelat på åldersgrupper 11-13 år, 14-16 år och 17-19 år 2015.

Med elevernas ökade ålder, och troligen även ökade kunskaper, blir det allt vanligare att de besöker andra forum, på mellanstadiet är det 38 procent av eleverna som gör det, på högstadiet 60 procent och på gymnasiet 69 procent. Eleverna blir även mer delaktiga på andra forum ju äldre de blir. 42 procent av eleverna på gymnasiet postar inlägg eller kommentarer på andra forum än de sociala nätverken.

Elever i alla åldrar besöker sociala nätverk och många av dem uppdaterar också, vilket antyder att de är aktiva användare. De sociala nätverken och användandet av dessa bidrar troligen till att eleverna känner sig mer delaktiga.

Postar eget innehåll

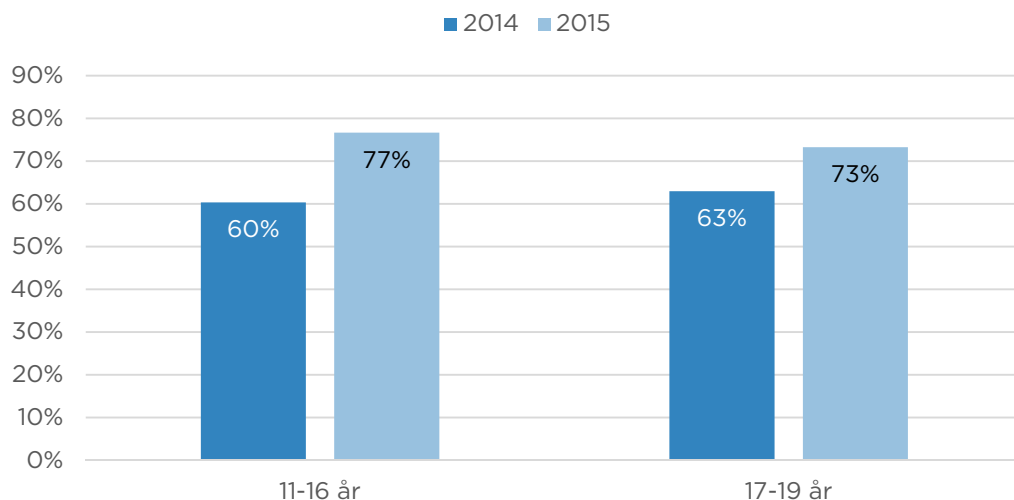

Diagram O4-3. Utveckling av andel av elever i olika åldrar som postar eget innehåll på sociala nätverk åren 2014 och 2015.

En aktivitet som har blivit vanligare jämfört med föregående år är att posta eget innehåll på nätet. Några tänkbara förklaringar är att eleverna känner sig mer delaktiga, den utbredda användningen av sociala nätverk och att det i samhället generellt finns en "normalisering" av användandet av internet och att dela innehåll. Majoriteten av svenskarna finns på sociala nätverk och att posta eget innehåll är en självklar del.

Använder Facebook dagligen

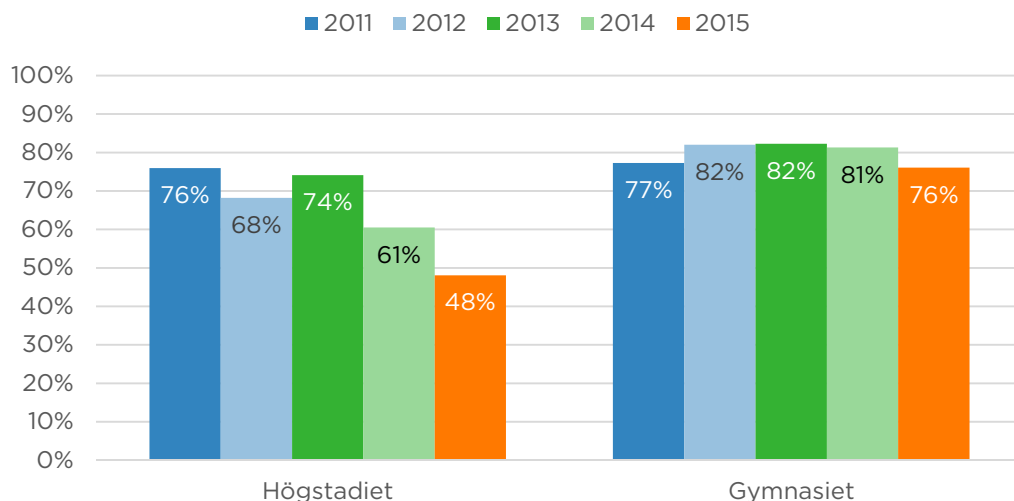

Diagram O4-4. Utveckling av andel av elever som använder Facebook dagligen åren 2011-2015.

Facebook är inte längre elevernas plattform

I vår undersökning kan vi tydligt se en vikande trend bland elevernas dagliga besök på Facebook. Nu är det endast 48 procent av högstadieeleverna som säger

att de besöker Facebook dagligen, 2014 var det 61 procent och 2013 hela 74 procent. Trenden är den samma bland gymnasieeleverna men inte lika tydlig, nu uppger 76 procent att de besöker Facebook dagligen jämfört med 2014 då 81 procent gjorde detta.

Använder Facebook någon gång

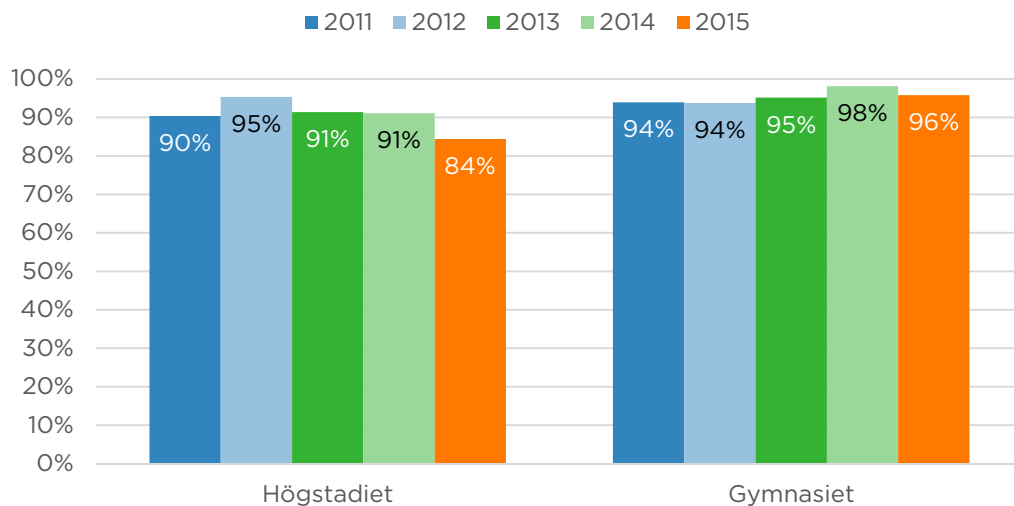

Diagram O4-5. Utveckling av andel av elever som någon gång använder Facebook åren 2011-2015.

Det innebär dock inte att eleverna har slutat använda Facebook. På frågan om de använder Facebook någon gång säger 84 procent av eleverna i högstadiet att de gör det. 96 procent av eleverna på gymnasiet säger också att de använder Facebook någon gång. Men även när det gäller det mindre regelbundna användandet ser vi en vikande trend för Facebook i 2015 års siffror.

Använder Twitter någon gång

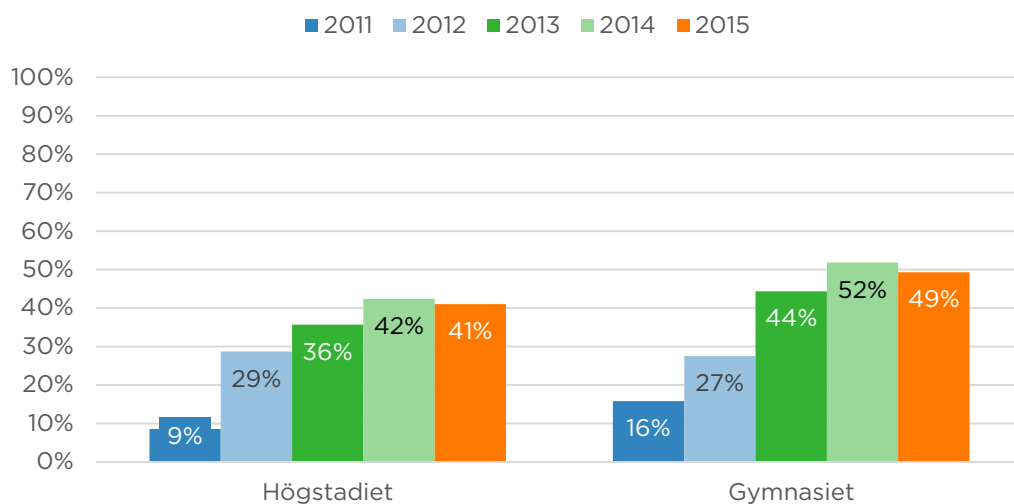

Diagram O4-6. Utveckling av andel av elever som någon gång använder Twitter åren 2011-2015.

Twitter används någon gång ibland

Även Twitter tycks stanna av i popularitet hos eleverna. Nu uppger 41 procent av högstadieeleverna att de besöker Twitter någon gång och det var ungefär samma antal som angav det 2014. Bland gymnasieeleverna är det ungefär hälften av alla elever som har använt Twitter någon gång och även här ser siffrorna ut ungefär som 2014. Den trend som sågs fram till 2014 att Twitter ökade i användning bland elever både på gymnasiet och högstadiet tycks alltså ha stannat av.

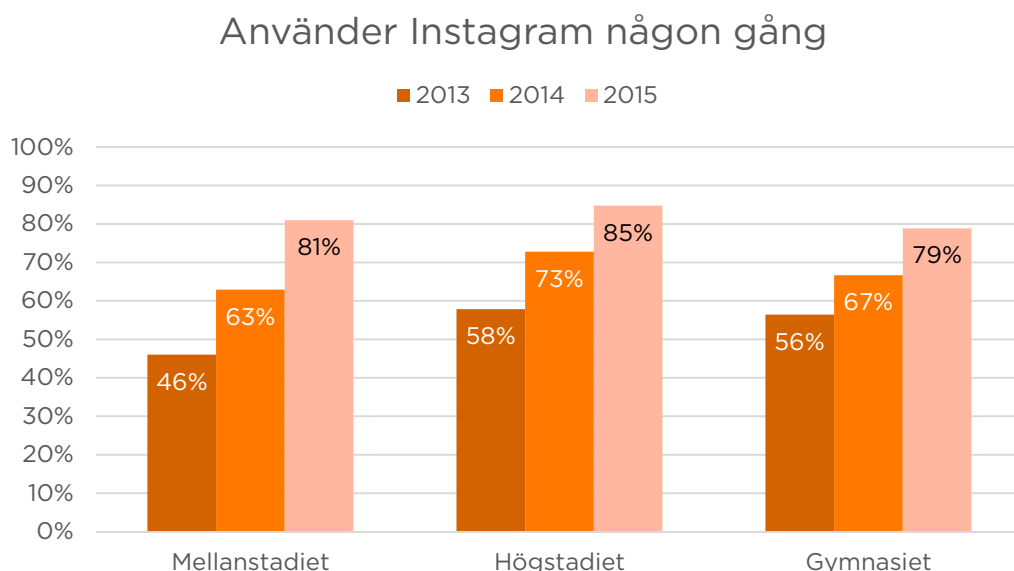

Diagram O4-7. Utveckling av andel av elever som någon gång använder Instagram åren 2013-2015.

Instagram växer i popularitet

En plattform som ökar mycket i användning är Instagram, vilket i sig troligen påverkar att fler elever uppger att de regelbundet postar eget innehåll. Användningen ökar i alla åldersgrupper. 81 procent av eleverna på mellanstadiet har använt Instagram någon gång, från 2014 är det en ökning på 18 procentenheter vilket är väldigt mycket. Bland högstadieeleverna syns också en tydlig ökning på 12 procentenheter från 73 procent 2014 till 85 procent 2015. Även bland gymnasieeleverna syns en tydlig ökning i användningen från 67 procent 2014 till 79 procent i år.

Youtube är en självklarhet i vardagen

För elever i den svenska skolan är tioåringen Youtube en självklarhet i vardagen. Den dagliga användningen av Youtube ökar bland eleverna i både grundskolan och gymnasiet. Bland högstadieeleverna är det nästan sju av tio (69%) som använder Youtube varje dag, det är en ökning från 59 procent 2014. Bland eleverna på gymnasiet är det två av tre som använder Youtube dagligen, 2014 var det hälften av gymnasieeleverna som gjorde det.

Använder Youtube dagligen

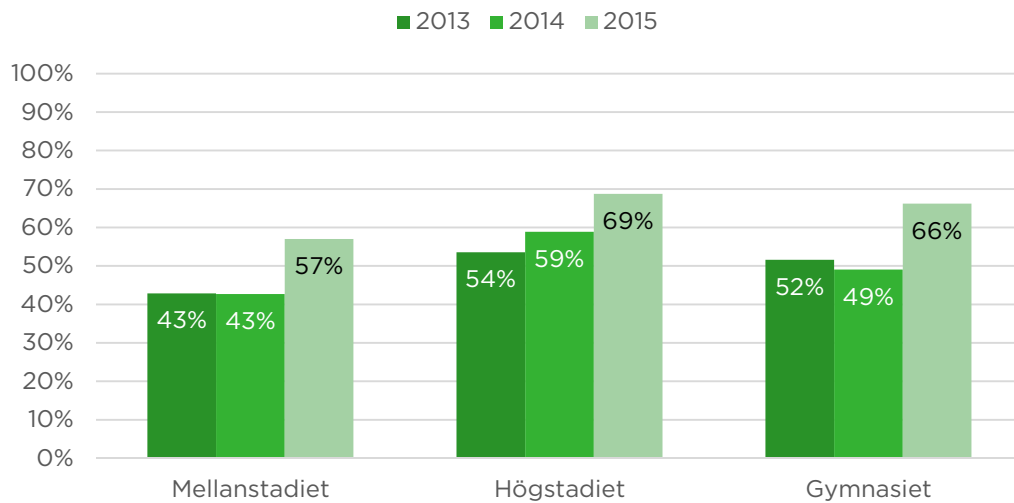

Diagram O4-8. Utveckling av andel av elever som dagligen använder Youtube åren 2013-2015.

En förklaring till populariteten kan vara att på Youtube och bland de användargenererade filmerna finns "allt". Frågan varje lärare bör ställa sig är vad som händer när eleverna söker förklaringen på genomgången på Youtube istället för att lyssna på läraren. Och när eleverna gör det, vem granskar och säkerställer att det innehåll som eleverna självmant tar del av kring skolan och skoluppgifter är korrekt. Än en gång blir ett arbete med källkritik A och O för att skolan ska ge eleverna de färdigheter som de behöver för att hantera internet och internetrelaterade tjänster.

Populärt någon gång

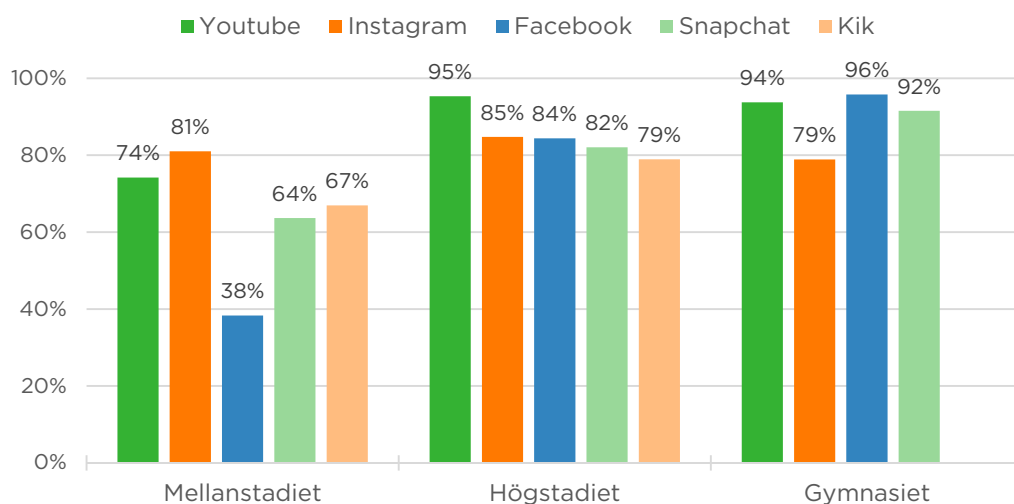

Diagram O4-9. Andel av elever som någon gång använder olika sociala nätverk 2015.

Jämförelse av de populäraste sociala nätverken 2015

När vi frågar eleverna vilka tjänster som de använder finns det några tjänster som är extra populära.

Facebooks popularitet ökar med elevernas ålder och det beror såklart delvis på faktorer som åldersgränsen på 13 år, elever på mellanstadiet får alltså inte ha användarkonton på Facebook.

Bland mellanstadieeleverna är Instagram och Youtube populärast av de stora sociala nätverkstjänsterna som eleverna uppger att de använder. Förklaringar till detta kan vi nog hitta i att Instagram inte har krav på att användarna ska ha uppnått en viss ålder, och Youtube kan eleverna använda utan att de behöver ha ett eget konto.

Bland gymnasieeleverna är Snapchat och Facebook populärast. Snapchat har snabbt blivit populärt bland ungdomar. I vår undersökning är frågan om Snapchat ny för i år. Gymnasieeleverna är de flitigaste användarna, 92 procent av dem har använt Snapchat någon gång och 80 procent gör det dagligen. Bland högstadieeleverna är det 82 procent som har använt Snapchat och 64 procent som gör det dagligen och bland mellanstadieeleverna är siffrorna 64 procent för någon gång och 43 procent för dagligen.

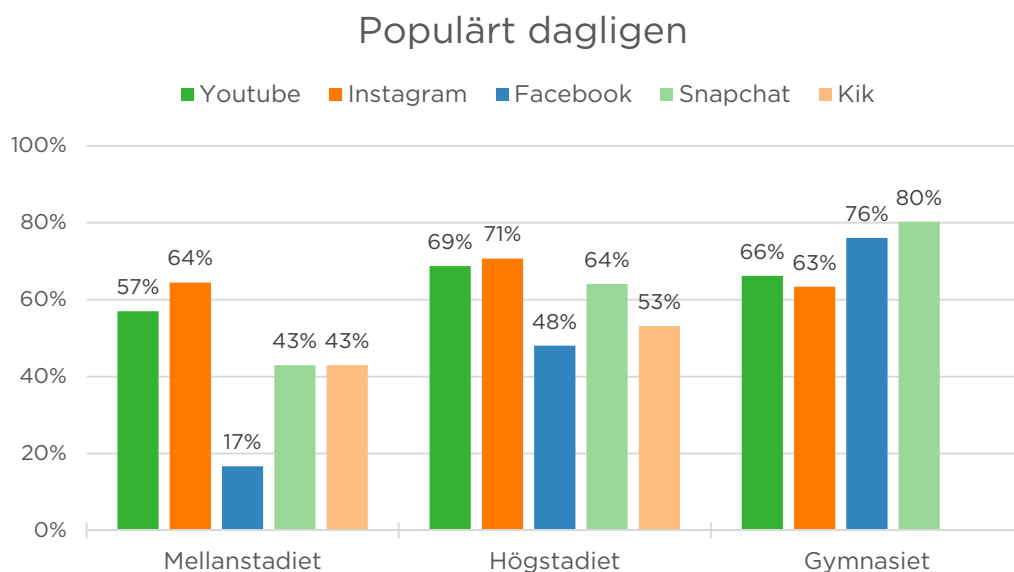

Diagram 04-10. Andel av elever som dagligen använder olika sociala nätverk 2015.

E-böcker

Vid sidan av att elever använder internet för att besöka sociala nätverk ser vi också att e-bokläsandet ökar i alla åldersgrupper, en förklaring kan ligga i att surfplattor har blivit vanligare.

Läser e-böcker (11-16 åringar)

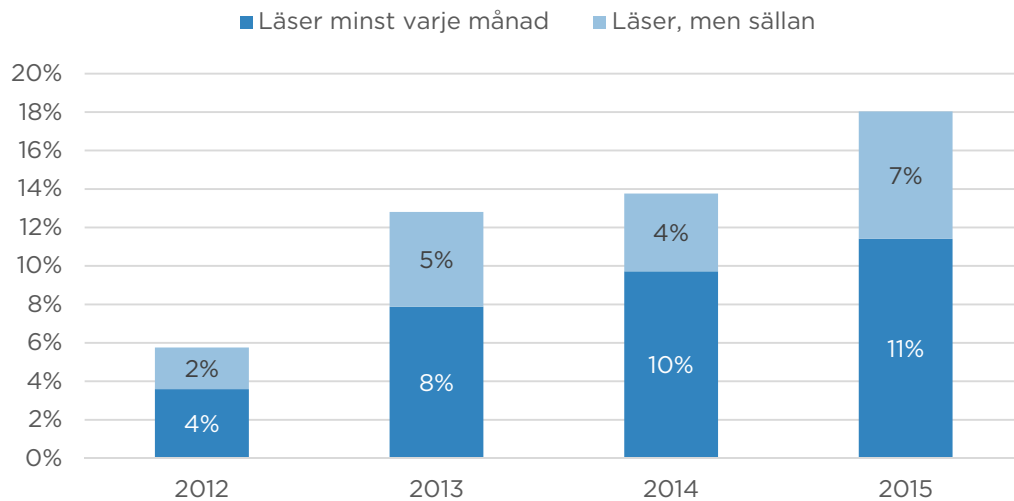

Diagram O4-11. Utveckling av andel av elever som minst varje månad respektive mer sällan läser e-böcker 2012-2015.

En annan trend är att fildelningen fortsätter att minska bland gymnasieeleverna. Nu är det en av tre (28%) som använder fildelningstjänster, 2012 var det 52 procent, 2013 49 procent och 2014 var det 42 procent.

Använder Spotify

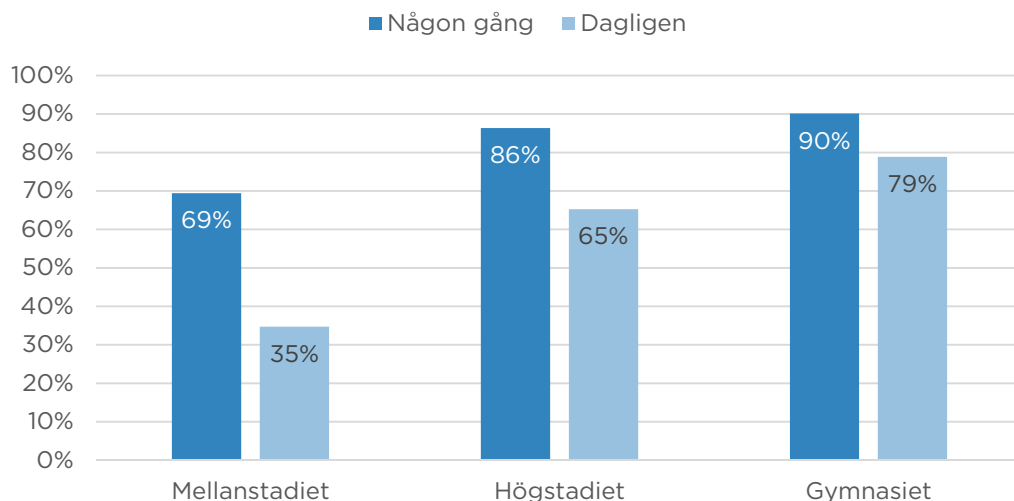

Diagram O4-12. Andel av elever som dagligen respektive någon gång använder Spotify 2015.

Naturliga förklaringar är användningen av musiktjänster som Spotify, som ligger på samma nivå som i fjol. Bland mellanstadieeleverna är det 69 procent som någon gång använder Spotify. Sedan ökar användningen med elevernas ålder. Bland högstadieeleverna är det 86 procent som använder Spotify någon gång och bland gymnasieeleverna är det 90 procent. Majoriteten av eleverna är dagliga användare. Fler och fler betalar också för att få tillgång till musik. Det är ungefär

dubbelt så många som gör det 2015 jämfört med 2012 och det gäller alla åldersgrupper. 46 procent av mellanstadieeleverna, 58 procent av högstadieeleverna och 75 procent av gymnasieeleverna betalar nu för att få tillgång till musik via internet. Enkla och användarvänliga tjänster får alltså eleverna att välja "lagliga" alternativ framför fildelningstjänster.

Omkring 40 procent tittar på Netflix någon gång och 7 procent gör det dagligen. Det är även fler som betalar för att få tillgång till film, cirka 30-40 procent gör det 2015. Det är cirka 15 procentenheter mer än 2014, då det låg kring 20-25 procent.

Publicerar var de befinner sig

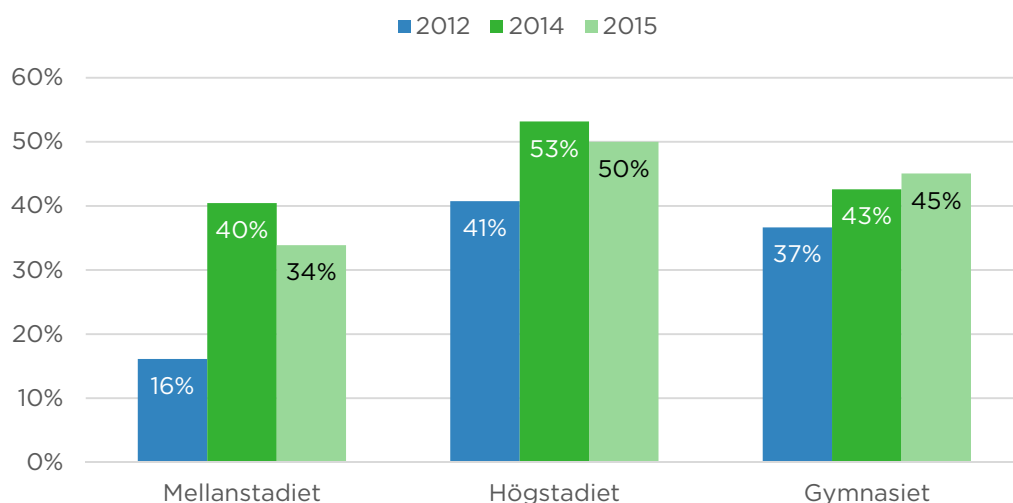

Diagram O4-13 Utveckling av andel av elever som någon gång publicerar var de befinner sig åren 2012, 2014 och 2015.

Jämfört med 2012 är det vanligare att elever väljer att publicera var de befinner sig. Bland högstadieeleverna var det vanligare 2014 då ungefär hälften (53%) uppgav att de publicerade var de befann sig jämfört med 2015 då 45 procent av eleverna gör detta. Det är dock viktigt att tänka på att detta är aktiva postningar där eleverna valt att publicera var de befinner sig, många sociala nätverkstjänster (till exempel Facebook) berättar och läser av var användarna befinner sig och uppdaterar det genom de inlägg man gör på plattformen. I många Facebook-inlägg framgår det var postningen är gjord och det görs automatiskt utan att användarna tänker på det.

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Läser bloggar

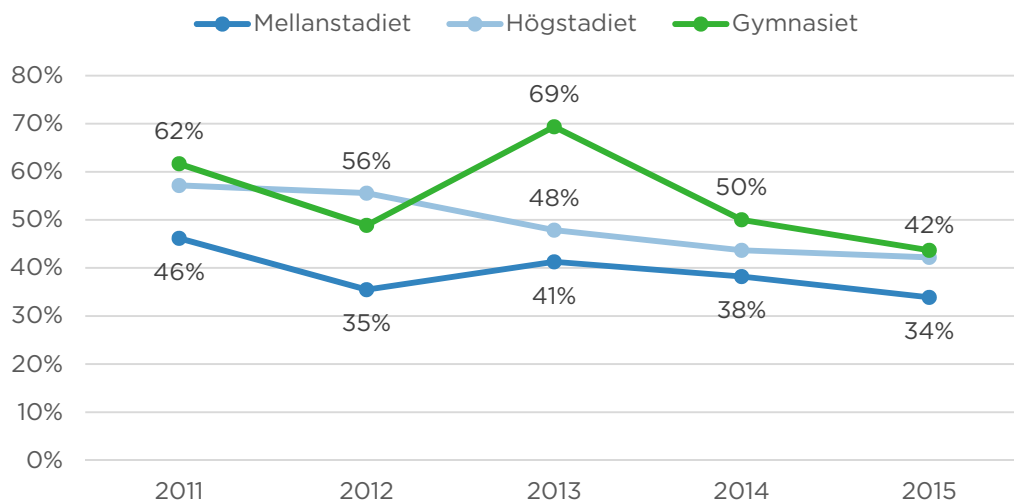

Diagram 04-14. Utveckling av andel av elever som någon gång läser bloggar åren 2011-2015.

Bloggen som verktyg kräver mycket och tappar i popularitet till andra snabbare "medier" som bygger på att användarna främst delar bilder eller rörlig media. Vi ser i statistiken från "Svenskarna och internet" att intresset för att läsa bloggar sjunker i alla åldrar. Det dagliga bloggläsande har i synnerhet minskat bland gymnasieeleverna.

Köper saker eller tjänster

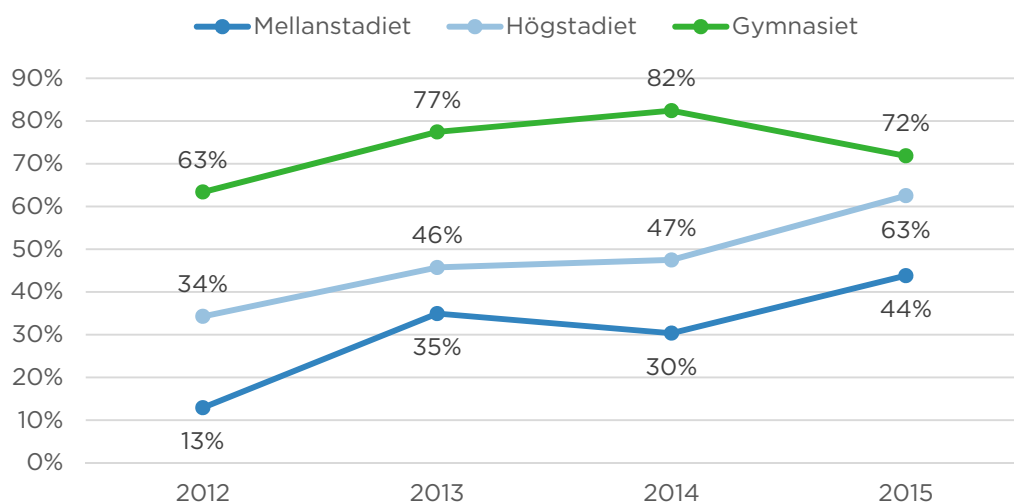

Diagram 04-15. Utveckling av andel av elever som någon gång köper saker eller tjänster över internet åren 2012-2015.

Det blir allt vanligare att eleverna köper saker eller tjänster på nätet. Skolan behöver därför förbereda eleverna på att bli konsumenter online med allt vad det innebär.

05. Digitala verktyg

Inom ramen för IIS skolsatsning Webbstjärnan har vi gjort en undersökning där vi frågat de pedagoger som använder Webbstjärnan om deras upplevelse och användning av digitala verktyg tillsammans med sina elever. I det här kapitlet presenteras den data som de pedagoger som ingått i undersökningen bidragit med.

I din yrkesvardag, vilket eller vilka verktyg använder du i arbetet med digitala resurser tillsammans med dina elever?

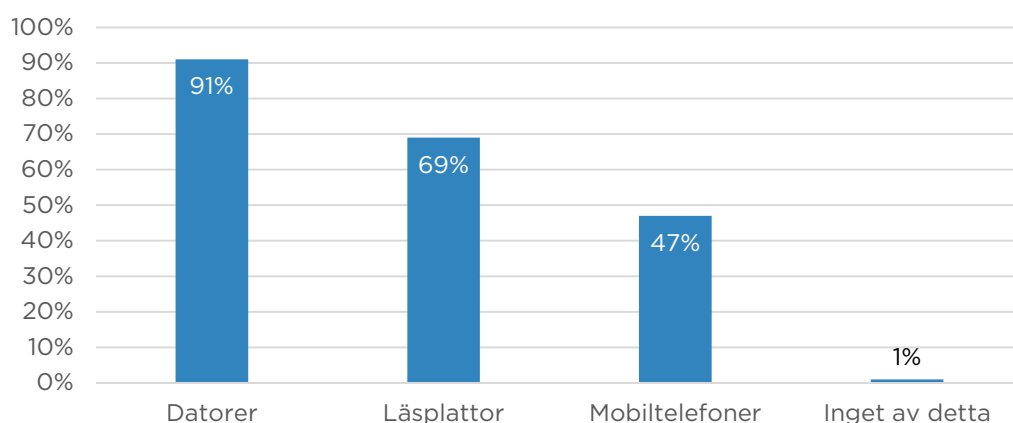

Diagram 05-1. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som använder olika verktyg i sin vardag tillsammans med elever 2015.

Vilka verktyg använder pedagogerna när de arbetar digitalt?

Det vanligaste digitala verktyget som pedagoger använder i arbetet är datorer. Men av de pedagoger som ingår i Webbstjärnan är det nästan sju av tio som använder läsplattor som ett verktyg i arbetet med eleverna.

Mobilerna, som majoriteten av eleverna har, används endast av hälften av pedagogerna i vår undersökning, vilket i sig inte utesluter att eleverna själva använder sina mobiler för skolarbete genom att söka fakta, svar på hur ord stavas eller vad ett ord betyder.

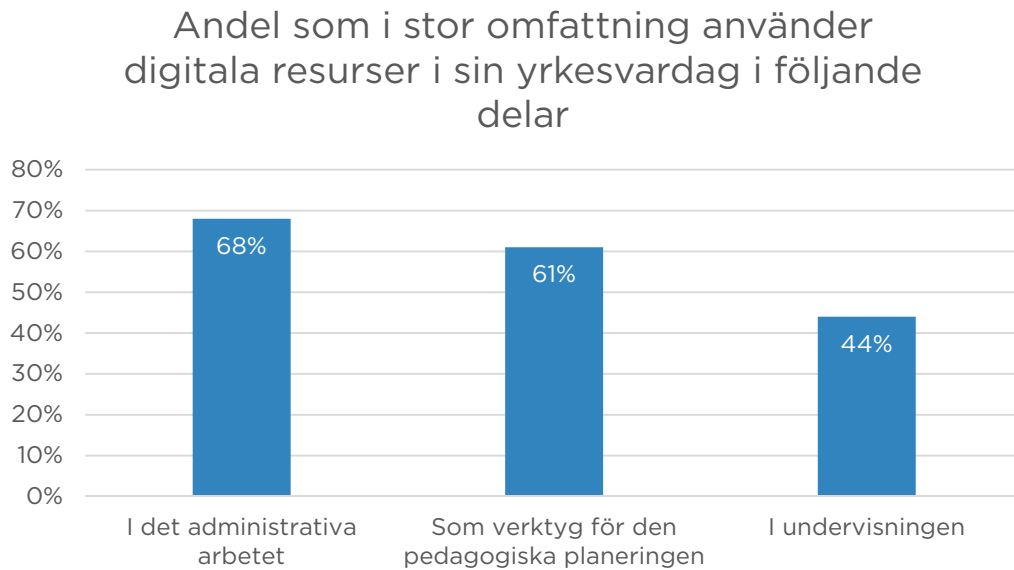

Diagram 05-2. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som använder digitala resurser i olika arbetsmoment 2015.

Digitala verktyg används framförallt i det administrativa arbetet

De digitala resurserna används framförallt i det administrativa arbetet, 68 procent av pedagogerna gör det i stor omfattning. De används även i stor omfattning som ett verktyg för pedagogisk planering (61%) samt i undervisningen (44%).

Endast fyra av tio lärare använder alltså digitala verktyg i sin undervisning i stor omfattning. Varför används de inte mer i undervisningen? Bland de öppna svaren finns förklaringar som att de verktyg som finns i skolan är undermåliga och ofta inte fungerar på grund av dålig uppkoppling eller att uppdateringar inte är gjorda. Många pedagoger menar att de behöver dubbelarbete på grund av bristande teknik eftersom de måste vara förberedda både på att de digitala verktygen kommer att fungera och på att de inte kommer göra det.

Andra pedagoger lyfter styrkorna med digitala resurser, till exempel att det finns talsynteser, rättstavningsprogram, digitala ordlistor, taligenkänning, ordprediktion, inlästa läromedel och andra digitala lärplattformar för surfplattor och datorer.

I vilken omfattning tror du att du kommer använda digitala resurser i din yrkesvardag om tre år?

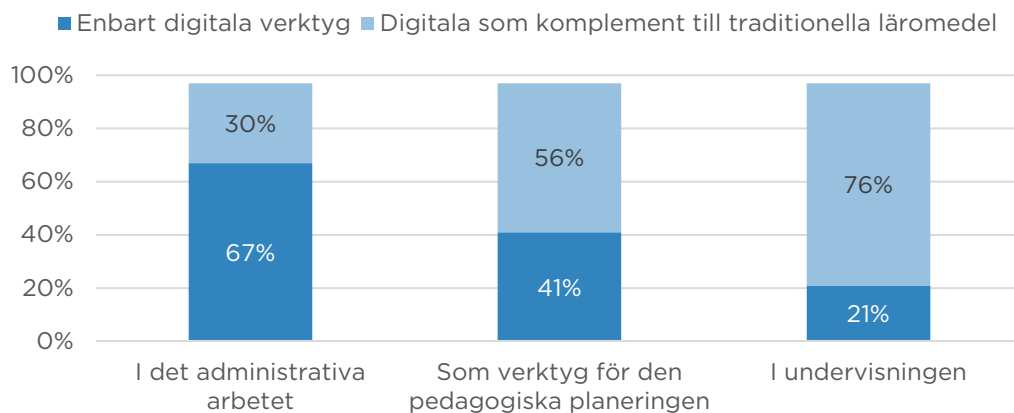

Diagram O5-3. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som nu (2015) tror att de använder digitala resurser i olika arbetsmoment om tre år.

Ser vi framåt tre år i tiden tror två av tre pedagoger att de enbart kommer att använda digitala verktyg för det administrativa arbetet. När det kommer till planeringsarbetet tror två av fem att de i den pedagogiska planeringen enbart kommer att använda sig av digitala verktyg.

När det gäller undervisning uppskattar en klar majoritet (76%) att de kommer att ha digitala verktyg som ett komplement till traditionella läromedel.

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Hur instämmer du i följande påståenden om hur digitala verktyg som Webbstjärnan har påverkat ditt arbete?

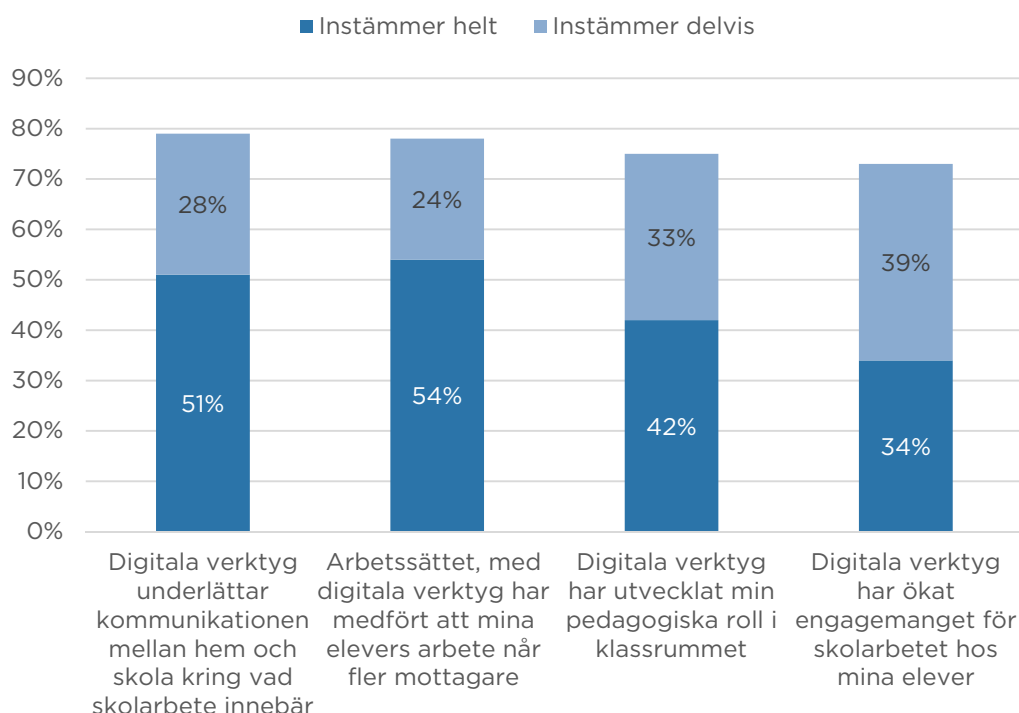

Diagram O5-4. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som på olika vis blivit påverkad av användning av digitala verktyg 2015.

Fördelar med digitala verktyg

När vi frågar pedagogerna om deras sätt att se på sina elevers kunskap i IT uppger två av fem (43%) att de tycker att deras elevers kunskaper inom IT och internet är goda!

När pedagogerna som ingår i vår undersökning ska ange hur de upplever att ett arbete med digitala verktyg påverkar dem med avseende på vissa arbetsuppgifter anger nästan 80 procent att de upplever att digitala verktyg underlättar kommunikationen mellan pedagog och elev. En förutsättning för att detta ska ske är naturligtvis att det finns datorer eller att skolan använder digitala verktyg som en del av skolans arbetsätt.

Majoriteten av pedagogerna (78%) upplever att skolarbetet genom digitala verktyg når fler mottagare, vilket flera pedagoger menar skapar motivation inför skolarbetet. Vidare anser fyra av tio pedagoger fullt ut att arbetet med digitala resurser utvecklat dem och deras pedagogiska roll i skolan.

Fler än nio av tio lärare tänker på frågor som rör integritet på nätet och två av tre har ofta dessa tankar. Många nämner att det sker i samband med publicering av bilder.

Hur instämmer du i följande påståenden om hur digitala verktyg som Webbstjärnan har påverkat dina elevers arbete?

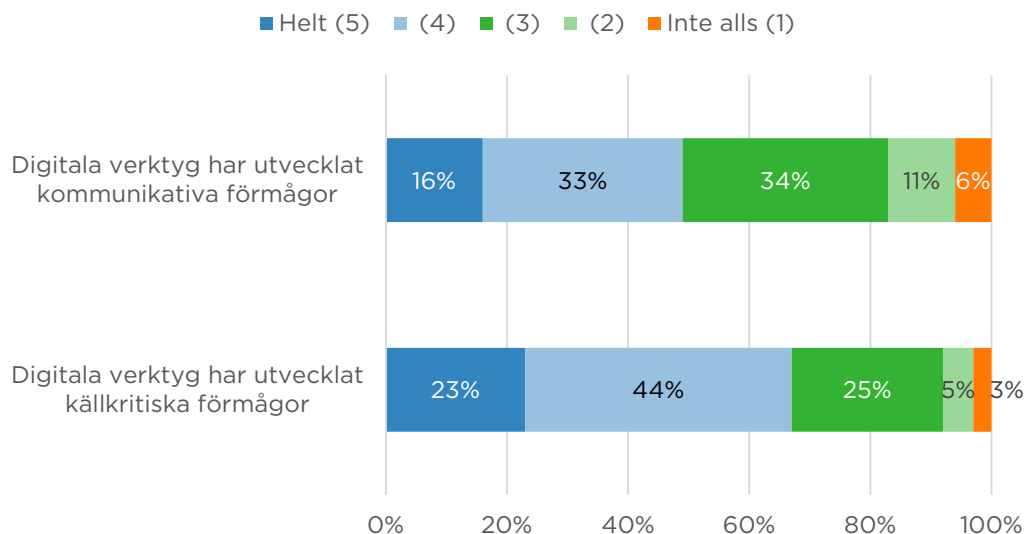

Diagram 05-5. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som instämmer i olika grad i hur digitala verktyg har påverkat deras elevers arbete 2015.

En majoritet av pedagogerna instämmer i påståendet att eleverna har utvecklat källkritiska förmågor genom att arbeta med digitala verktyg. En stor andel av pedagogerna anser även att eleverna har utvecklat kommunikativa förmågor genom att arbeta med digitala verktyg, 16 procent instämmer helt och hållet.

Upplever du att IT är en naturlig del av undervisningen?

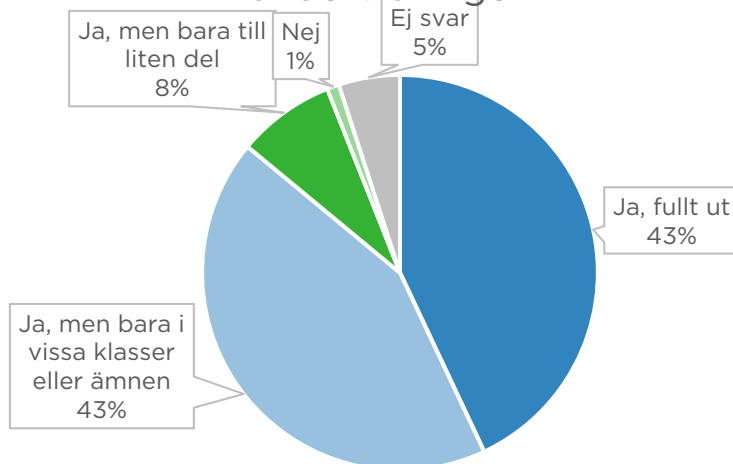

Diagram 05-6. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som upplever att IT är en naturlig del av undervisningen 2015.

IT och internet i undervisningen

43 procent anser fullt ut att IT är en naturlig del av deras undervisning. Ytterligare 43 procent anser att det endast är en naturlig del i vissa klasser eller ämnen.

Vilka förbättringar tillför datorer och internet för skolan och undervisningen?

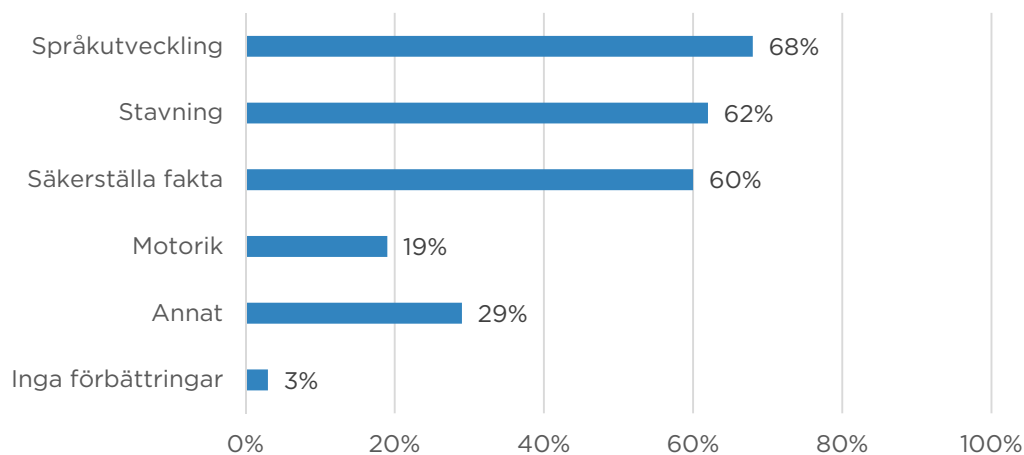

Diagram 05-7. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som uppgivit vilka förbättringar som datorer och internet tillför till undervisningen 2015.

Ett arbete med internet i skolan medför enligt hela 68 procent av de pedagoger som ingår i den här undersökningen att elevernas språkutveckling blir bättre. 62 procent tycker även att elevernas förmåga att stava blir bättre och 60 procent att de lär sig säkerställa fakta samt att hantera information som de tar del av via internet.

Vad använder eleverna de surfplattor som skolan tillhandahåller till?

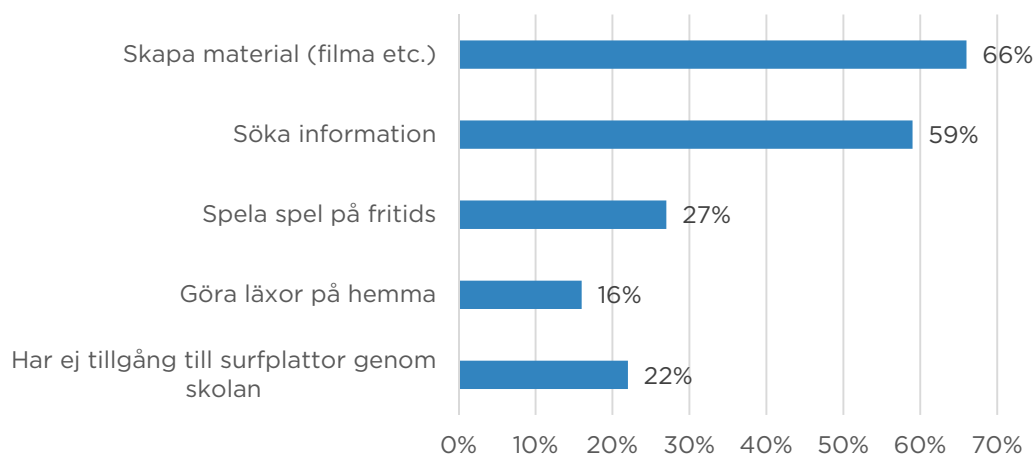

Diagram 05-8. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som uppgivit vad surfplattor som skolan tillhandahåller används till 2015.

Eleverna använder i första hand skolans surfplattor till att skapa material (66%) och söka information (59%).

Blir elevernas skolarbete bättre av att tillgängliggörs på internet?

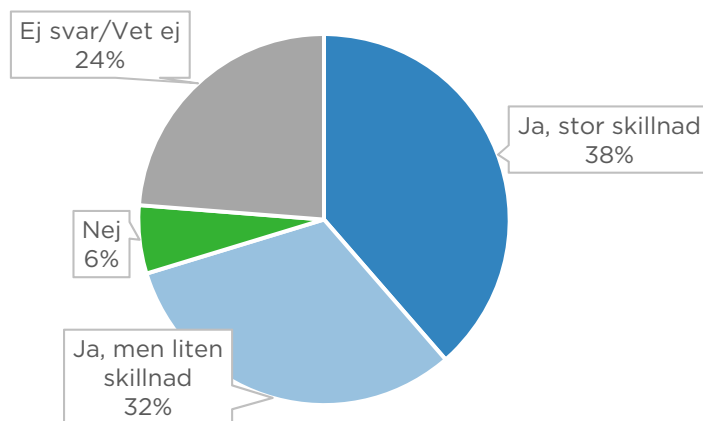

Diagram 05-9. Andel lärare i Webbstjärnans undersökning som uppgivit om elevernas skolarbete blivit bättre av att göras tillgängligt på internet 2015.

När vi frågar pedagoger som väljer att tillgängliggöra elevers skolarbete på nätet om det påverkar resultatet så säger sju av tio pedagoger att de upplever en skillnad, var fjärde pedagog upplever stor skillnad. Detta kan förklaras med att eleverna får fler mottagare och att deras skolarbete får ett vidare syfte genom att internet används för att tillgängliggöra skolarbetet.

Sju av tio anser att elevernas skolarbete blir bättre av att tillgängliggöras på internet och 38 procent menar att det är stor skillnad.

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

06. De som känner sig mer delaktiga, delar de med sig mera?

De mellan- och högstadiееlever som känner sig delaktiga i informationssamhället i olika grad är över lag mer aktiva på internet ju mer delaktiga de känner sig. Det intressanta är dock att även de som har svarat att de inte alls känner sig delaktiga ändå använder internetjänster i rätt stor utsträckning.

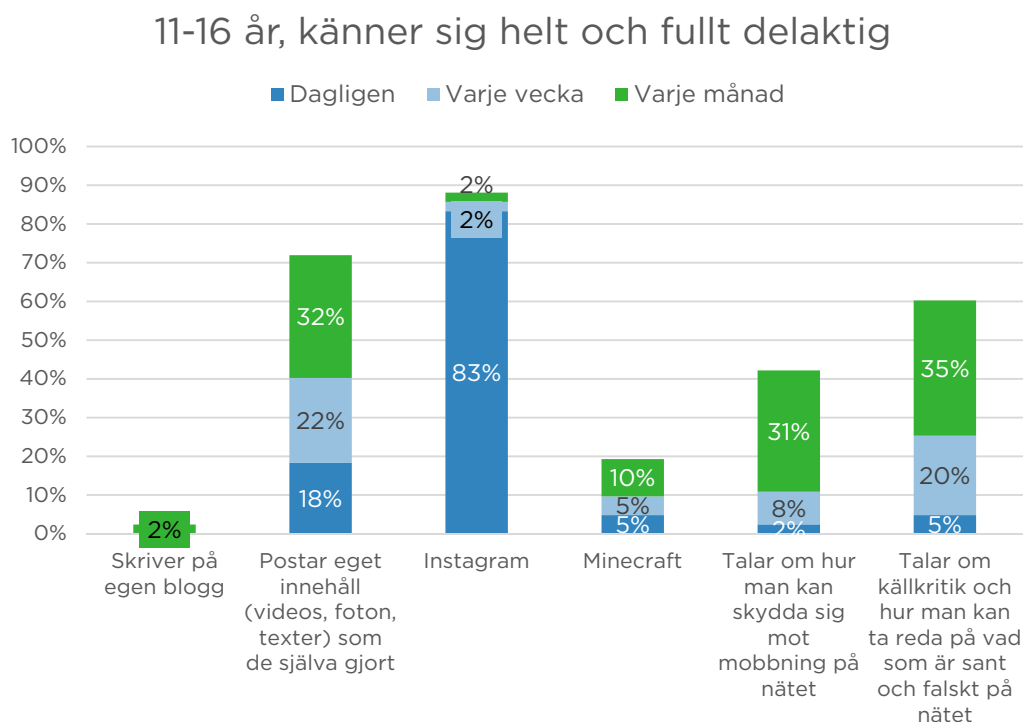

Diagram 06-1. Hur ofta elever (11-16 år) gör olika aktiviteter som andel av de elever som känner sig helt och fullt delaktiga i informationssamhället 2015.

Förhållandet mellan grundskoleelevernas känsla av delaktighet och hur ofta de postar eget innehåll är inte jättestarkt. 11-16 åringarna tycks posta eget innehåll i stor utsträckning oavsett delaktighetskänsla. Men de som känner sig mest delaktiga postar i större utsträckning eget innehåll dagligen.

Av de 11-16 åringar som känner sig helt och fullt delaktiga i informationssamhället är det 83 procent som dagligen använder Instagram. Bland de som känner sig delaktiga till stor del är motsvarande siffra 72 procent och bland de som bara känner sig lite delaktiga eller inte alls delaktiga cirka 50 procent. Ju mer delaktiga eleverna känner sig desto flitigare instagrammare är de alltså.

Känslan av delaktighet är högre bland de elever som ofta har talat i skolan om hur man kan skydda sig mot mobbning på nätet. Bland de som känner sig helt och fullt delaktiga är det 41 procent som brukar prata om detta minst en gång i månaden, motsvarande siffra för de elever som inte alls känner sig delaktiga är 21 procent. Samma mönster syns i förhållandet mellan delaktighetskänslan och hur ofta man talat om källkritik i skolan.

11-16 år, känner sig inte alls delaktig

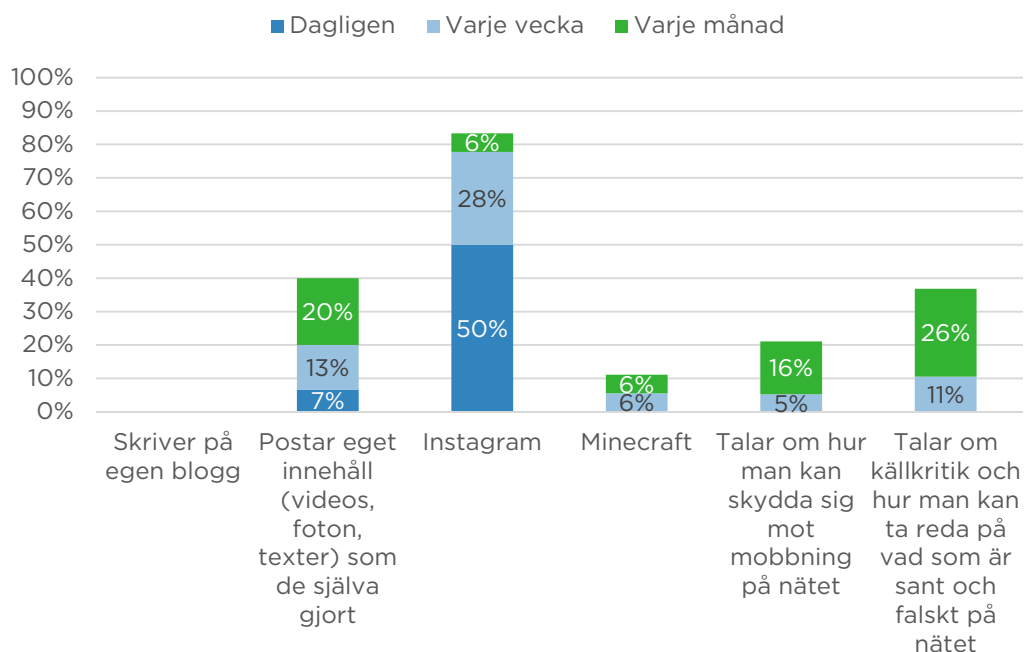

Diagram O6-2. Hur ofta elever (11-16 år) gör olika aktiviteter som andel av de elever som inte alls känner sig delaktiga i informationssamhället 2015.

Minecraft är undantaget som bekräftar regeln. Här är det eleverna som bara känner sig lite delaktiga som är de flitigaste användarna, 30 procent av dem spelar Minecraft en gång i månaden eller oftare.

Hur delaktig man känner sig tycks inte påverka hur ofta man skriver på en egen blogg, snarare tvärtom. 96 procent av de som känner sig helt och fullt delaktiga skriver aldrig på en blogg.

Ju mer delaktiga 17-19 åringarna känner sig desto oftare uppdaterar de sociala nätverk

I 2015 års undersökning känner sig så gott som alla 17-19 åringar delaktiga i informationssamhället i någon grad. Därför redovisas endast tre grader av delaktighet i detta avsnitt.

17-19 år, känner sig helt och fullt delaktig

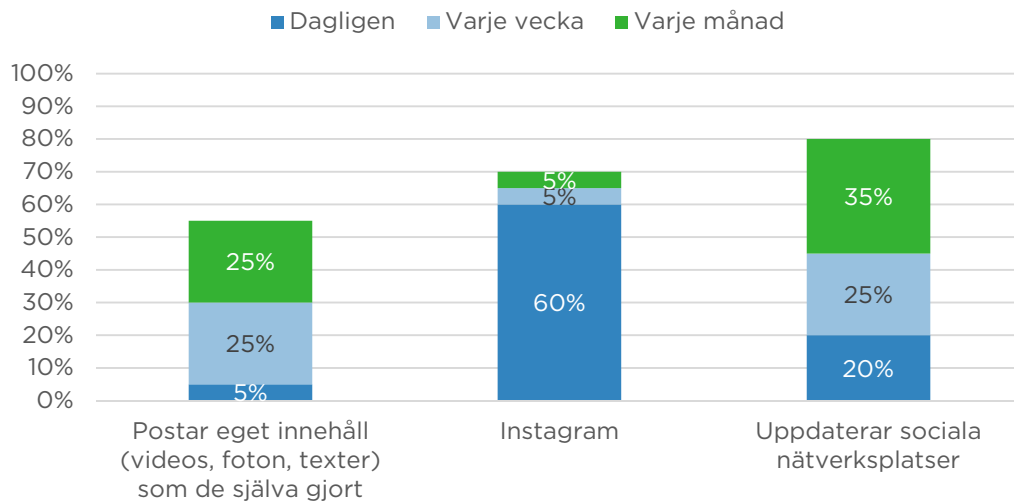

Diagram O6-3. Hur ofta elever (17-19 år) gör olika aktiviteter som andel av de elever som känner sig helt och fullt delaktiga i informationssamhället 2015.

17-19 år, känner sig bara lite delaktig

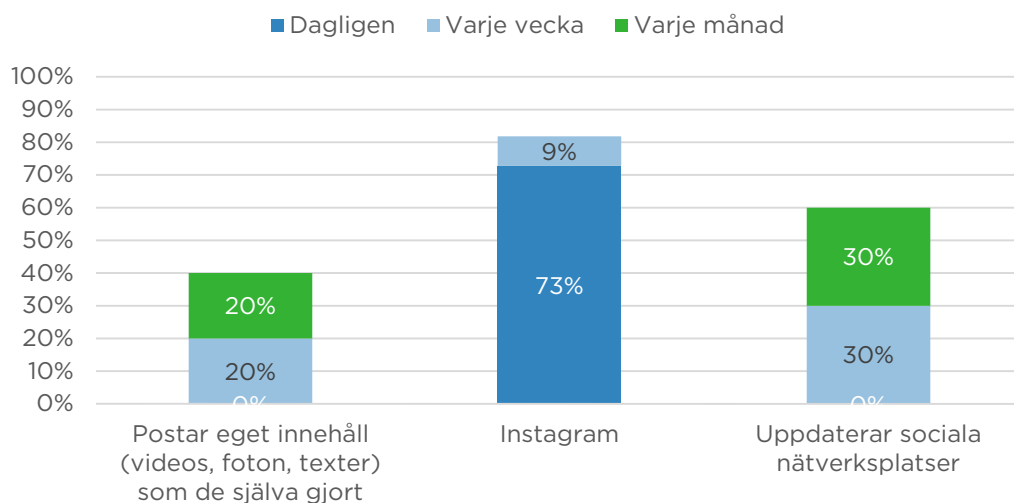

Diagram O6-4. Hur ofta elever (17-19 år) gör olika aktiviteter som andel av de elever som bara känner sig lite delaktiga i informationssamhället 2015.

Det finns inte något uppenbart samband mellan hur delaktiga 17-19 åringarna känner sig och hur ofta de brukar posta eget innehåll.

Inte heller frekvensen i instagrammandet tycks påverkas av hur delaktiga de känner sig. Faktum är att de som bara känner sig lite delaktiga är de som är mest aktiva användare såväl dagligen (73%) som varje månad eller oftare (82%).

Det finns dock ett samband mellan elevernas känsla av delaktighet och hur ofta de uppdaterar sociala nätverksplatser. Av de som känner sig helt och fullt delaktiga är det 80 procent som uppdaterar sociala nätverk en gång i månaden

eller oftare. Siffran sjunker sedan och av de som bara känner sig lite delaktiga är det 60 procent som uppdaterar sociala nätverk antingen varje vecka eller varje månad, ingen av dem gör det dagligen.

Litteratur

- Ungar och Medier 2015, Statens medieråd 2015
- Svenskarna och internet, Internetstiftelsen i Sverige, IIS (Tidigare .SE Stiftelsen för internetinfrastruktur)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011
- Läroplan, examens mål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Om rapporten

Bakgrund

2009 gav IIS (under namnet .SE) ut en rapport i samarbete med Statens medieråd som handlade om unga svenskar och internet. Den rapporten hade ett kapitel om skolan. I rapporten "Svenskarna och internet" finns sedan länge ett kapitel som handlar om barn och unga men inte med fokus på hur internet används i skolan. Sedan 2013 har vi gjort en rapport med fokus på elevernas användning av internet. "Eleverna och internet 2015" är den tredje rapporten i serien.

I årets rapport finns liksom i rapporten från 2014 ett kapitel som handlar om hur pedagoger använder digitala resurser. Statistiken i det avsnittet bygger på en enkät genomförd inom ramen för IIS skolsatsning Webbstjärnan och frågorna ställdes endast till de 1500 pedagoger som deltog i den satsningen våren 2015.

Statistiken som rör elever och internet är hämtad från undersökningen "Svenskarna och internet 2015". Vi har gjort åldersindelningen av barnen och ungdomarna utifrån de skolformer som barn i olika åldrar tillhörde när de blev intervjuade. Undersökningen genomfördes under början av 2015. Det innebär att barnen i åldern 11-16 år gick i grundskolan, och ungdomarna i åldern 17-19 år gick på gymnasiet vid intervjutillfället.

Vi presenterar även resultat gällande barn som tillhör de yngre skolåren, i åldern 6-11 år. Dessa barn har dock inte blivit intervjuade själva. Vi har frågat deras föräldrar som svarat för sina barn, och det innebär att vi inte har ställt lika många frågor som rör skola och skolarbete. Även åldern på de yngre barnen är den ålder som föräldrarna uppgav vid intervjutillfället, det vill säga den ålder barnen hade i början av 2015. Det är rimligt att anta att de barn som är 2-6 år i undersökningen går på förskolan, och den gruppen redovisas inte i den här rapporten, medan barnen som är i åldern 7-10 år går på lågstadiet.

Metod

Materialet i denna rapport baserar sig på IIS undersökning "Svenskarna och internet 2015" om inget annat anges. "Svenskarna och internet" är en årlig undersökning som ursprungligen genomfördes av World Internet Institute, men sedan år 2010 står IIS som huvudman.

Med elevernas ålder avses i denna rapport det antal år eleverna fyller i år, 2015, vilket innebär att de som är födda år 2004 räknas som 11-åringar och de som är födda 1996 räknas som 19-åringar oavsett när på året de är födda. Årets undersökning, "Svenskarna och internet 2015", genomfördes under februari-april 2015. Det innebär att 11-13 åringarna gick på mellanstadiet, 14-16 åringarna gick på högstadiet och 17-19 åringarna gick på gymnasiet vid intervjutillfället. Åldern för de under 12 år är den ålder som föräldrarna vid intervjutillfället uppgav att barnet hade.

I denna rapport behandlas framför allt data från de 11-15 åringar som, med föräldrarnas samtycke, deltog i ungdomspanelen samt de 16-19 åringar som deltog i vuxenpanelen.

Till detta kommer svar från tilläggsfrågor i vuxenpanelen till de föräldrar som har barn mellan 2-11 år om barnens användning av mobil och internet, vilket ger underlag för data om 6-11 åringar i denna rapport.

Tabell 2. Antal deltagare i olika åldrar

Ålder i år (2015)	Antal intervjuade
11-13 år	121
14-16 år	256
17-19 år	69
Totalt 11-19 år	446

Av dessa var 49 procent pojkar och 51 procent flickor. 65 procent uppgav att de bor i stan och 35 procent på landsbygden.

Se metodavsnittet i "Svenskarna och internet 2014" för detaljer kring upplägg och urval för hela studien.

Materialet i avsnittet om digitala verktyg i undervisningen baserar sig på Webbstjärnans undersökning som genomfördes under januari-februari 2015 bland de lärare som är med i Webbstjärnan. Enkäten besvarades av 540 lärare vilket innebär en svarsfrekvens på 31 procent. Av de som besvarade enkäten var 82 procent kvinnor och 17 procent män. Notera att denna undersökning genomförts bland lärare som arbetar med digitala verktyg, som Webbstjärnan, och således inte omfattar hela lärarkåren.

Tabellbilaga

Tabellen visar andel av 11-16 åringar respektive 17-19 åringar som använder internet för en de listade aktiviteterna minst varje vecka 2015.

Aktivitet varje vecka	Pojkar 11-16 år	Flickor 11-16 år	Pojkar 17-19 år	Flickor 17-19 år
E-post, kontrollera, läsa, skriva	46%	43%	69%	73%
Instant Messaging	76%	71%	92%	79%
Ringa eller ta emot samtal med rörlig bild, sk. videosamtal eller videochat	28%	27%	22%	24%
Ringa eller ta mot telefonsamtal via internet	54%	36%	50%	30%
Besöker du sociala nätverksplatser	83%	93%	89%	100%
Besöka socialt nätverk i mobilen	78%	87%	89%	94%
Uppdaterar sociala nätverksplatser	48%	53%	39%	42%
Postar meddelanden eller kommentarer på sociala nätverk	44%	55%	56%	48%
Besöker nätgemenskaper eller forum som är mer inriktade på specialintressen	31%	22%	61%	21%
Postar du inlägg och kommentarer på diskussionsforum	7%	5%	17%	3%
Facebook	56%	54%	89%	94%
Instagram	74%	89%	64%	85%
Twitter	21%	23%	36%	27%
Snapchat	60%	81%	81%	91%
Tumblr	4%	14%		
Kik	66%	71%		
Google +	18%	14%	14%	15%
Hobbies, special intressen	66%	38%	81%	58%
Kultur, litteratur, vetenskap etc	34%	28%	53%	55%
Politisk information			28%	24%
Skaffa information relaterat till skolarbete	74%	71%	94%	94%
Slå upp ett ords betydelse, stavning eller översättning	63%	70%	69%	76%
Surfa runt	82%	82%	92%	94%
Söka efter fakta eller kontrollera fakta	69%	63%	86%	94%
Söka efter Hälso- och Medicinsk information	4%	4%	6%	18%
Söka efter nyheter	61%	44%	86%	76%
Söka efter skämt, serier eller andra sidor med humoristiskt innehåll	39%	27%	67%	52%
Söka information om resor	5%	6%	8%	18%
Söka information om tidtabeller, bio, telefonnummer, adresser, TV-program	39%	43%	69%	73%
Söka jobb			11%	3%
Ta del av offentlig information från kommun och myndigheter			8%	15%
Läsa bloggar	7%	38%	3%	45%
Skriva på egen blogg	2%	3%		15%
Postar eget innehåll (videos, foton, texter) som du själv gjort	25%	42%	22%	36%

Aktivitet varje vecka	Pojkar 11-16 år	Flickor 11-16 år	Pojkar 17-19 år	Flickor 17-19 år
Läser på en mikroblogg som får ha högst 140 tecken, som t.ex. Twitter, blogggy eller Jaiku	18%	25%	31%	36%
Skriver på en mikroblogg som tex. Twitter eller liknande	5%	8%	17%	12%
Läsa dagstidningar på internet	15%	12%	47%	36%
Läsa kvällstidningar på internet	18%	10%	53%	39%
Läsa e-böcker	3%	7%	3%	3%
Lyssna på musik över internet	88%	92%	94%	100%
Lyssna på en radiostation	10%	8%	19%	12%
Lyssna på podradio	7%	11%	11%	21%
Spotify	71%	79%	86%	94%
Titta på film/video	83%	84%	92%	91%
Titta på TV-kanalernas Playtjänster	27%	33%	22%	30%
Youtube	93%	86%	97%	85%
Netflix	26%	28%	31%	30%
Titta på sidor med sexuellt innehåll			33%	
Spela spel (nöjesspel, ej gambling)	84%	57%	81%	24%
Minecraft	18%	12%		
Ladda ner film/video	8%	6%	11%	3%
Ladda ner musik	12%	14%	19%	3%
Jämföra priser på produkter/tjänster			31%	15%
Köpa saker/tjänster	6%	3%	14%	
Köpa eller boka biljetter till resor			6%	
Sälja saker/tjänster	2%	1%	6%	
Blocket	18%	4%	25%	12%
Mobilt bankID			44%	33%
Betalapp, t ex Swish	3%	2%	39%	18%
Logga in på din internetbank			33%	18%
Bredbandskollen	8%	1%	19%	
Navigera med hjälp av GPS och karta	8%	5%	6%	9%
Publicera var du befinner dig för stunden eller hitta var andra är	18%	19%	6%	21%

Varje ny .se-adress bidrar till utvecklingen av internet

Internetstiftelsen i Sverige, IIS ansvarar för internets svenska toppdomän och administrerar registreringen av domännamn under .se och .nu.

Överskottet från registreringsavgifterna för domännamn investeras i internetutveckling som gagnar alla internetanvändare, bland annat den här rapporten!

Eleverna och internet är en del av den årliga rapporten Svenskarna och internet från IIS som kartlägger internetanvändningens utveckling och förändring hos den svenska befolkningen.

I denna delrapport belyses bland annat:

- Tillgången till internet bland skolungdomar 11-19 år
- Användningen av internet i skolan
- Elevernas användning av internet och sociala medier
- Elevernas attityder till internet
- Användning av digitala verktyg i skolan

Eleverna och internet finns nu som webbversion.
På www.eoi2015.iis.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Internetstiftelsen i Sverige
Box 7399, 103 91 Stockholm
Telefon 08-452 35 00
www.iis.se info@iis.se

Facebook www.facebook.com/stiftelsen
Twitter [@stiftelsen](https://twitter.com/stiftelsen)
YouTube youtube.com/internetfoundation
Flickr flickr.com/stiftelsen